

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 478 del 29/5 al 11/6 de 2019 2,5 €

El finançament de Societat Civil Catalana, al descobert

L'entitat organitzadora de les mobilitzacions unionistes a Catalunya ha rebut grans quantitats de diners d'empreses privades a través de la Fundació Joan Boscà

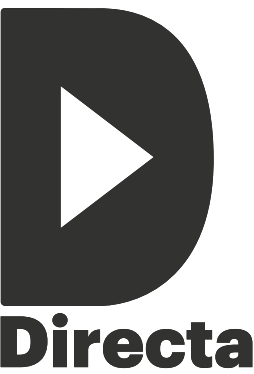
pàg. 4-11

/ ELETTRIC

Suplement Guatemala

Vuit pàgines especials sobre la resistència indígena davant les transnacionals

periodisme cooperatiu per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
C. Riego, 37, baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

QUI SOM?

- A fons**
Grup d'investigació
- Miralls**
Gemma Garcia
- Cruïlla**
Laia Mas i Guille Larios
- Impressions**
Laia Alsina, Ekaitz Garate i Xavier Puig
- Roda el món**
Oriol Andrés, Roger Suso i Joan Mas
- Expressions**
Misael Alerm i Carla Mallol
- La indirecta**
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
- Fotografia**
Víctor Serri
- Il·lustració**
Roser Pineda i Lluís Ràfols
- Correcció**
Èlia Olivan
- Edició**
Jesús Rodríguez
- Disseny gràfic i compaginació**
Pau Fabregat
- Projecte gràfic**
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
- Coordinació web**
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
- Coordinació País Valencià**
Ester Fayos
- Audiovisuals**
Sònia Calvó i Estel·la Marcos
- Administració i subscripcions**
Ester Mora
- Difusió**
Estel·la Marcos
- Publicitat i distribució**
Paula Rodríguez
- Gestió web**
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona ('El Setembre'); Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('La Interviu'); El Camp; Terres de Ponent; Castelló; València; Mallorca ('Aguait'); Eivissa; Menorca; Perpinyà i Terres de l'Ebre, El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: ELEPTRIC

La Directa enguany ha rebut dues subvencions de la Generalitat de Catalunya, que representen un 5% del seu pressupost. Per això hem de posar el seu logotip.

SUMARI

A FONS

4-11

Finançament de l'unionisme
Els comptes anuals de la Fundació Joan Boscà de l'exercici 2016 revelen que Societat Civil Catalana ha rebut centenars de milions d'euros provinents de grans empreses privades. Una investigació de Jesús Rodríguez i Jordi Borràs. Amb foto de Guye Sancho, infografia de Pau Fabregat i il·lustració d'Eleptric.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Lucas Marco
L'any 2018 va publicar el llibre *Simplemente es profesionalidad. Historias de la Brigada Político Social de Valencia*, fruit d'una beca de periodisme d'investigació. Li ha fet les preguntes Ximo Colomina i les fotografies Lucas Guerra.

IMPRESSIONS

16-18

López Obrador vs Rafa Hernando
Article d'opinió de Roger Prims amb il·lustració de Mercè Moreno.

Conferència lesbiana a Kíev
Kika Fumero, organitzadora de l'esdeveniment analitza les llums i les ombres. Il·lustració de Pepa Ràfols.

CRUÏLLA

19-21

Els contes e(n)s transformen
Si passegem pels aparadors de les llibreries per a infants, ens adonem que alguna cosa ha canviat. Els títols ja no són els mateixos, els clàssics ocupen un altre espai o s'han reinventat i els personatges de la portada són més variats. Un reportatge de Laia Mas.

RODA EL MÓN

22-26

Alemanya criminalitza el BDS
El Bundestag aprova una resolució contra el moviment pel Boicot, les Desinversions i les Sancions a l'Estat d'Israel. Per Ann Sansaor.

Regressió autoritària al Marroc
Un reportatge d'Stefano Portelli.

Aproximació al Sahel occidental
Una anàlisi de Josep Maria Royo.

EXPRESSIONS

27-31

Fent els murs permeables
L'art escènica teatral s'endinsa en el món penitenciari com un mètode per superar l'aïllament i ajudar les preses a trencar les barreres mentals i físiques amb l'exterior. Un reportatge de Neus Molina amb fotos d'Alba Muñoz.

Clavar la bandera
Relat de Max Codinach i il·lustració de Gerard Pla.

INDIRECTA

32

Entrevista a Sonia Mankongo
Mariana Cantero conversa amb l'activista pel dret a l'educació i els drets de les dones, que ha vingut a Barcelona a explicar la tasca que desenvolupa al Camerun amb l'ONG espanyola Zerca y Lejos. Fotografia de Roser Gamonal.

Més que mil paraules

FREDDY DAVIES | Un treballador de Glovo crema una motxilla de repartiment de l'empresa de missatgeria a domicili en bicicleta. Aquesta escena es va viure a les portes de la seu de la companyia a Barcelona, quan gran part de la plantilla protestava per la mort en accident laboral d'un repartidor la nit del 25 de maig al centre de la ciutat. El tràgic desenllaç ha fet revifar la polèmica per la situació laboral al sector, desregulada i mancada de drets.

L'espina

/ MARC VERS

Les píndoles de les eleccions

68

L'extrema dreta de Vox s'ensorra i el 26-M només aconsegueix una quarta part dels vots del 28-A, amb 68 regidors als Països Catalans: 48 al País Valencià, 17 a les Illes i 3 a Catalunya

0

És el nombre d'alcaldies de Ciutadans a Catalunya. A les Illes tampoc n'han sumat cap i al País Valencià n'han aconseguit 4, molt per sota de les seves previsions

Escenari de la manifestació de Societat Civil Catalana el 8 d'octubre de 2017 a Barcelona, amb Josep Ramon Bosch a l'extrem dret de la imatge / GUYE SANCHO

Grans escenaris, potents equips de so, serveis de seguretat i càtering, càmeres, producció audiovisual. La presència de l'espanyolisme als carrers de Catalunya durant el quinquenni 2014-2018 es va fer sense escatimar recursos econòmics i amb nombrosos episodis de violència: agressions i amenaces a periodistes i migrants, salutacions feixistes i aldarulls a les portes del Palau de la Generalitat, per posar-ne alguns exemples. Aquelles capçaleres en les quals l'entitat Societat Civil Catalana (SCC) dibuixava un front comú unionista de responsables polítics com Miquel Iceta (PSC), Javier Ortega Smith (Vox), Xavier García Albiol (PP) o Albert Rivera (Cs) sempre van deixar una pregunta a l'aire sense respondre: però això qui ho paga? Només amb les manifestacions de l'11 de setembre i el 12 d'octubre de 2014 la despesa va ascendir a 600.000 euros, segons reconeixia SCC al document intern "Historia de un éxito. Memoria 2014".

Per primera vegada, un mitjà de comunicació ha tingut accés a la documentació que demostra que gran part del finançament d'SCC provindria de grans entitats financeres o de telecomunicacions. El mecanisme per fer arribar els diners a l'entitat no ha estat directe, sinó que s'ha utilitzat com a intermediària la Fundació Joan Boscà, una en-

titat sense ànim de lucre que en els seus estatuts determina com a finalitats fundacionals "difondre i fomentar els principis constitucionals d'igualtat entre els espanyols, unitat, i pluralisme polític i social dels pobles d'Espanya". El lligam entre ambdues entitats, però, és palmari: Josep Ramon Bosch i Àlex Ramos, els actuals president i vicepresident d'SCC, ostenten el càrrec de patrons de la fundació, una circumstància bicèfala que es repeteix en diversos dels socis fundadors.

Els comptes anuals de l'exercici 2016 de Joan Boscà, que després de moltes adversitats i una petició oficial d'esmena avui ja consten dipositats al Registre de Fundacions del Ministeri de Justícia espanyol -organisme encarregat de la supervisió de les fundacions- i als quals la DIRECTA ha tingut accés, revelen l'origen dels seus ingressos. Al document es fan servir abreviacions que detallen que les donacions provenen de les entitats privades "BBV" (250.000 euros), "SANT" (200.000 euros), "CAIX" (150.000 euros) i "TEL" (200.000 euros) i que "s'han destinat íntegrament a la realització d'activitats i les seves despeses vinculades i/o en el seu cas a altres despeses". BBVA i Banc Santander fan servir habitualment aquestes abreviacions, i CAIX són les quatre lletres que identifiquen el codi bancari internacional de CaixaBank.

L'UNIONISME, FINANÇAT A QUATRE BANDES

Documentació a la qual ha tingut accés aquest mitjà confirma que entitats privades, rere les abreviacions “BBV”, “SANT”, “CAIX” i “TEL”, haurien finançat amb centenars de milers d'euros les grans manifestacions de Societat Civil Catalana en el període 2014-2018

Jesús Rodríguez | @albertmartnez
Jordi Borràs | @jordiborras

És en l'apartat de donacions on es revela que SCC s'endú la porció més gran del pastís: 700.095 euros

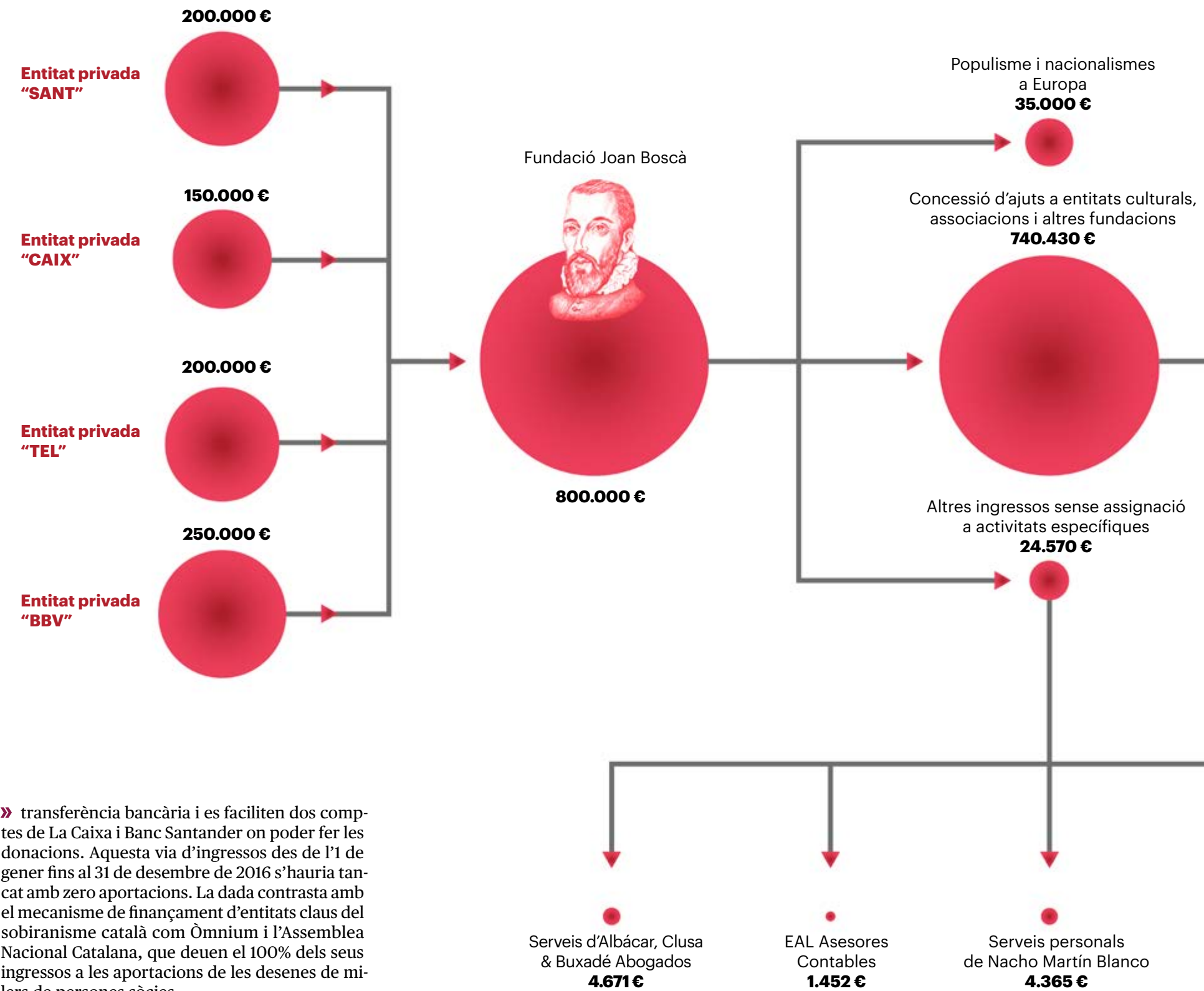
Nacho Martín Blanco (Ciutadans) i Jorge Buxadé (Vox) van ser retribuïts pels seus serveis professionals

El destí dels diners es desglossa en tres capítols: populismes i nacionalismes a Europa; concessió d'ajuts a entitats culturals, associacions i altres fundacions, i sense assignació a activitats específiques. El 90% dels ingressos de les donacions de les empreses privades es destinen al segon capítol. És a dir, a través de Joan Boscà es deriven 740.430 euros a entitats i fundacions afins. És en aquest apartat on es revela que SCC s'endú -amb diferència- la porció més gran del pastís: 700.095 euros. La Fundació Cultura Libre se n'embutxa 15.325 -amb la professora de dret constitucional Teresa Freixes, l'actual president del Senat Manuel Cruz, el periodista Ignacio Vidal-Folch i l'exvicepresidenta d'SCC Miriam Tey en el seu patronat-, Sociedad Civil Navarra 15.000 i l'Associació Periodistes Pi i Margall -amb el periodista d'El Catalán Sergi Fidalgo a la presidència i Toni Bolaño, Joan López Alegre i de nou Miriam Tey i Nacho Martín Blanco com a vocals- els 10.000 euros restants. La partida menor del primer capítol fa referència a l'organització de les jornades “Populismo entre lo viejo y lo nuevo”, que es van celebrar del 4 al 6 de juliol a Santander, on van participar un centenar de persones i va comportar una despesa de 35.000 euros. En les tasques de moderació i les ponències de les conferències i els debats van participar Manuel Cruz, la professora

Astrid Barrio, el periodista José Antonio Zarzalejos i el president de la sala civil del Tribunal Suprem Francisco Marín Castán.

Entre les despeses no assignades a activitats específiques del tercer capítol destaca la partida “Serveis de professionals independents”, amb 4.670 euros per al bufet Albácar, Clusa & Buxadé Abogados, on hi era com a soci i actualment com a col·laborador Jorge Buxadé Villalba (eurodiputat electe de Vox i exmilitant de Falange); 4.360 euros per al diputat de Ciutadans al Parlament de Catalunya Nacho Martín Blanco; 1.452 euros per a EAL Asesores Contables, un despatx d'assessoria empresarial fundat i dirigit per Feliciano Baratech (candidat del PP a les eleccions municipals a Sant Quirze del Vallès), i 3.290 euros en serveis d'auditoria sense detallar.

D'aquesta manera, la Fundació Joan Boscà esdevé una repartidora de diners provinents de grans empreses que acaben en mans de les principals entitats de l'espanyolisme i d'alguns dels seus líders més connotats. Als comptes anuals de l'exercici 2016 dipositats es fa constar de manera explícita que no existeixen ingressos de quotes de persones associades ni aportacions d'usuàries. Malgrat això, al web de la fundació hi ha un apartat on s'incentiva el finançament a través de les aportacions de simpatitzants mitjançant una »

» transferència bancària i es faciliten dos comp-tes de La Caixa i Banc Santander on poder fer les donacions. Aquesta via d'ingressos des de l'1 de gener fins al 31 de desembre de 2016 s'hauria tan-cat amb zero aportacions. La dada contrasta amb el mecanisme de finançament d'entitats claus del sobiranisme català com Òmnium i l'Assemblea Nacional Catalana, que deuen el 100% dels seus ingressos a les aportacions de les desenes de mi-lers de persones sòcies.

Com a dada complementària, als comptes de l'exercici 2016 de Joan Boscà es fa un repàs de l'his-torial d'ingressos de la fundació que s'han acabat derivant a altres entitats o projectes afins en els exercicis 2014 i 2015. Es xifra aquestes partides en 870.065 i 1.934.019 euros, quantitat que suposa el 98% i el 88% respectivament dels ingressos aconse-guits. En el document de comptes anuals de 2016 no es detalla quin percentatge dels ingressos de 2014 i 2015 prové de donacions.

Esmena del destí dels diners

La Fundació Joan Boscà manté un estira-i-arronsa constant amb el Registre de Fundacions des de la seva creació l'any 2014. L'historial del núme-ro de registre 1670 que consta a la seu del Ministeri de Justícia espanyol i que correspon a l'entitat presi-dida per Josep Ramon Bosch està farcit de la ins-cripció "en subsanación". Això significa que els comptes anuals presentats per l'entitat tenien de-ficiències que l'administració estatal va reclamar que fossin esmenades, sobretot amb una major

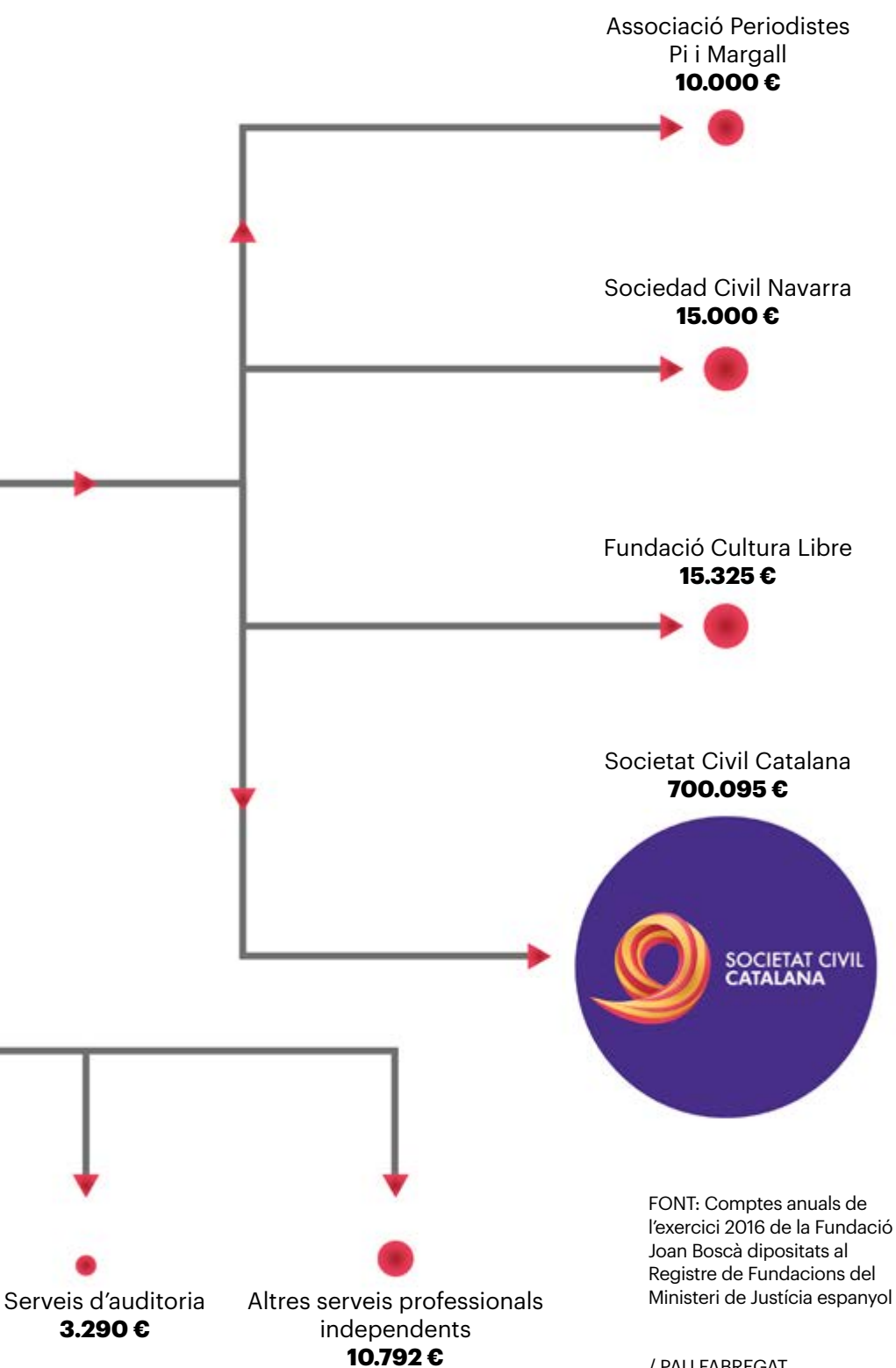
concreció del destí final de les partides econòmi-ques. Els comptes anuals dels exercicis 2014, 2015 i 2017 es mantenen en un llimb legal, sense esme-nes, i, per tant, no han estat dipositats i no són d'accés públic, tal com determina la llei. Els de l'any 2018 consten com a "iniciats" però encara no s'han dipositat, ja que el termini expira el 30 de juny de 2019. Només els comptes anuals de 2016 han rebut el vistiplau ministerial i per això figuren com a "dipositats".

La comparativa entre el primer document de l'exercici 2016 entregat al registre i el document esmenat entregat amb posterioritat certifica que les dades que en un primer moment van ser ob-

viades tenien a veure amb el destí final dels diners donats per les empreses de l'Ibex-35. És a dir, en cap pàgina del document original constava que el 90% de les donacions eren redirigides a SCC. S'eludia la concreció fent servir aquesta descrip-ció genèrica: "Com a continuació de les activitats desenvolupades durant el primer any d'activitat fundacional, la Fundació destinarà fons mitjançant un sistema d'ajuts per a la col·laboració d'entitats i associacions sempre sense ànim de lucre, els ob-jectius i finalitats de les quals siguin coincidents, similars o convergents amb els de la Fundació". La mateixa política de mínima concreció es va emprar en l'apartat "Assessoria comptable i jurídica". Fins

La signatura d'un falangista

La Fundació Joan Boscà es va crear el 7 de juliol de 2014 i va quedar registrada al Ministeri de Justícia espanyol el 28 de juliol, tres setmanes més tard. A l'escriptura fundacional hi figuraven cinc patrons: Carlos Buxadé Carbó, Francisco Moreno Royes, Joaquín Coll Amargós, José Ramón Bosch Codina i Juan Francisco Arza Mondelo. Amb data de 14 de juliol de 2015, però, al Registre de Fundacions hi constava una llista oficial de patrons on s'havia substituït en el càrrec de secretari el nom de Carlos Buxadé Carbó pel de Jorge Buxadé Villalba, actual eurodiputat electe pel partit d'extrema dreta Vox. En el currículum professional de Buxadé Villalba destaca el paper que va jugar en la primera consulta per la independència d'Arenys de Munt. L'any 2009 exercia com a advocat de l'Estat i va ser l'encarregat de recórrer davant dels tribunals la celebració de la votació al municipi del Maresme. Curiosament va ser la Falange, partit feixista en el qual ell havia militat, qui va organitzar una provocativa concentració al centre d'Arenys de Munt –escortada pels Mossos davant d'un ampli rebuig d'entitats antifeixistes– que tingué lloc en paral·lel a la mobilització veïnal que protegia les urnes de la consulta.

que la fundació no es va veure obligada a entregar el document esmenat no es va poder comprovar que una porció dels diners ingressats i amb origen en l'Ibex-35 havien anat a parar als comptes corrents del despatx de Jorge Buxadé Villalba i del diputat de Ciutadans Nacho Martín Blanco.

CaixaBank nega la donació de 2016

La DIRECTA s'ha posat en contacte amb Fundació BBVA, Santander Fundació, Fundació Bancària La Caixa i Fundació Telefónica España per poder recollir la seva versió sobre les donacions que consten al registre del Ministeri de Justícia espanyol. En el cas del BBVA no han respost a la petició

Les fundacions de les entitats bancàries i de Telefónica neguen haver fet les donacions

d'informació i la resta han redirigit aquest mitjà als gabinets de premsa de les empreses matriu, assegurant que les donacions a la Fundació Joan Boscà no consten en la comptabilitat de les fundacions bancàries. Tres de les empreses matrius, per la seva banda, no han respost a la petició d'informació ni a través de correu electrònic ni per via telefònica. Només CaixaBank ha respost a la DIRECTA: "Ho hem estat consultant internament i des de CaixaBank en principi no ens consta cap pagament l'any 2016 a la Fundació Joan Boscà, però pots contrastar també amb la Fundació".

Per la seva banda, als comptes anuals de les tres fundacions bancàries i de l'empresa de »

» telefonia dipositats al Ministeri de Justícia espanyol sí que consta una donació de 10.000 euros de la Fundació Bancària La Caixa -datada en l'exercici 2017-, que es va destinar al "Seminari multidisciplinari sobre plurilingüisme" de la Fundació Joan Boscà.

La DIRECTA també s'ha posat en contacte amb Àlex Ramos, vicepresident d'SCC i patró de la Fundació Joan Boscà. Preguntat per l'existència de presumptes donacions del Banc Santander, BBVA, La Caixa i Telefónica durant l'exercici de 2016 -a partir de les abreviacions que consten al Registre de Fundacions del Ministeri de Justícia espanyol-, Ramos ha afirmat: "Aquestes dades no les conec en detall; això seria més de tresoreria o presidència. En tot cas, ho parlem a la junta i et truquem i ja et concretem amb qui pots parlar". A l'hora de tancar aquesta edició no hem rebut cap nova informació des de la Fundació Joan Boscà.

Un reguitzell d'indis de 2015

Amb anterioritat a les informacions documentals recollides en aquesta investigació ja s'havien donat a conèixer indis que apuntaven a la Fundació Joan Boscà com una eina destacada de finançament d'SCC a partir de les donacions de grans empreses. Rafael Arenas García, qui durant uns mesos va ser president d'SCC, publicava el 22 de gener d'enguany una entrada al seu blog en relació amb la crisi de direcció de l'entitat espanyolista, on es referia a la Fundació Joan Boscà com "un dels principals donants d'SCC" i relatava una trucada telefònica amb l'altaveu activat de part de "diversos patrons de la Fundació Joan Boscà" que li demanaven que presentés una candidatura a la presidència d'SCC. Al llarg de tot el redactat, Arenas descriu un escenari de certa subordinació d'SCC en relació amb la Fundació Joan Boscà. Javier Barrycoa, un dels fundadors d'SCC i dirigent de l'entitat d'extrema dreta Somatemp, el 22 de febrer de 2018 va sembrar una ombra de dubte sobre el finançament de l'entitat amb un apunt al seu blog on deia: "El més divertit és que els diners per a l'organització -de les grans manifestacions del 8 i el 12 d'octubre de 2017 en contra del referèndum d'autodeterminació- arribaven per canals inconfessables del govern central".

I els indis no s'acaben aquí. L'any 2015, en un apunt publicat al digital Las Voces del Pueblo -tal com apareixia en un reportatge de Media.cat i Crític- s'assenyalava que Enric Millo, aleshores dirigent del PP català, hauria mediat "amb empreses de l'Ibex-35 per tal de finançar SCC amb un milió d'euros". Una font anònima citada pel digital afirmava que entre les empreses donants es trobava Telefónica, una sospita que ara es reforça. Aquell mateix any, el periodista de CTXT Guillem Martínez afirmava en una crònica sobre la manifestació del 12 d'octubre de 2015 a Barcelona: "Se suposa que els diners venien de l'Ibex, via Telefónica", amb relació als 600.000 euros que hauria costat l'organització del 12 d'octubre de l'any anterior. I afegia: "O, almenys, aquesta és l'explicació que es dona a periodistes de mitjans amb accionariat de Telefónica per no anar a cobrir l'acte", amb relació a la cita de 2015. I rematava: "Aquest any, SCC, l'Ibex o Telefónica han decidit no organitzar el Dia de la Hispanitat a Barcelona". ●

Abundància, opacitat i es

La junta de Societat Civil Catalana va viure una crisi a finals de 2018 per les càrrecs de la seva direcció i d'una empresa privada que s'embutxacava la m

J. B. | @jordiborras

J. R. | @albertmartnez

Un dels enigmes que envoltava Societat Civil Catalana des de la seva creació eren les seves fonts de finançament. L'associació ha posat de manifest des del primer dia el seu potencial econòmic amb una pompa posada en escena en grans esdeveniments i abundant propaganda en grans mitjans de comunicació, però mai ha volgut aclarir d'on treu els diners, argumentant que es nodreix de les aportacions de persones associades i de donacions privades, les quals no té l'obligació de fer públiques.

L'únic cop que SCC va publicar part dels seus comptes va ser l'any 2014, corresponents al primer exercici de l'associació espanyolista. Des de llavors i fins avui, SCC mai més ha tornat a fer públics els seus balanços d'ingressos i despeses. Ja en aquell moment va quedar clara una cosa: la major part del finançament de l'entitat era d'ori-

gen desconegut i només un petit percentatge provenia de les quotes de persones associades i de diners recaptats en paradetes i actes.

Tot i els grans ingressos de l'associació acabada de fundar, que vorejaven el milió d'euros, l'exercici 2014 es va

tancar amb 91.715 euros de pèrdues. El segon fet que cridava l'atenció és que dels 992.672 euros ingressats, les quotes d'afiliació només ascendien a 15.250 euros i els diners recaptats en carpes i urnes tan sols sumaven 14.369 euros. La resta, 963.053 euros, apareixia amb el lacònic concepte de "resta d'aporta-

cions privades". És a dir, el 97,1% dels ingressos d'SCC durant l'exercici 2014 es van fer a través de donacions privades, anònimes i sense identificar la procedència de les partides.

Precisament aquesta xifra de 963.053 euros referents a les aportacions privades que va rebre l'entitat és una quantitat que s'aproximi-

El 97,1% dels ingressos d'SCC durant l'exercici 2014 es van fer a través de donacions privades, anònimes i sense identificar-ne la procedència

scàndols

incompatibilitats entre
neitat del seu pressupost

José Rosiñol, al centre de la imatge, abans de ser destituït el desembre de 2018

ma al que la Fundació Joan Boscà va destinar a finançar activitats pròpies o de tercers durant aquell any. En un dels documents als quals ha tingut accés la DIRECTA, corresponent a l'esmena de comptes de l'any 2016, hi apareixen els diners que la fundació va destinar a activitats d'entitats afins en els exercicis 2014, 2015 i 2016. L'any 2014 aquesta partida és de 870.065 euros, una quantitat que no dista gaire dels 963.053 euros que SCC va declarar haver cobrat a partir de donacions privades.

Pel que fa a les despeses d'SCC de l'any 2014, es van enfilir fins a 1.084.000 euros, repartits en di-

versos conceptes com la producció d'actes, despeses estructurals i comunicació. Una dada interessant a destacar és que -tal com va avançar l'Anuari Mèdia.cat-, SCC va patir estreïtors econòmics durant l'estiu de 2014. En un informe intern del departament financer de l'entitat es parlava de les dificultats econòmiques que podia patir SCC si no s'augmentaven els ingressos. Aquell informe estava datat a 21 de juliol de 2014, és a dir, dues setmanes després que la Fundació Joan Boscà es constituís a Barcelona amb un capital inicial de 30.000 euros. Curiosament, en aquell informe del departament financer d'SCC apareixia, a l'apartat d'ingressos extraordinaris, la mateixa quantitat de 30.000 euros. Malgrat que l'informe datat a 21 de juliol només reflectia que SCC havia ingressat fins llavors 63.947 euros, SCC va acabar l'any percebent-ne 992.672.

La gallina dels ous d'or

Una marca empresarial ha sonat reiteradament des del minut zero de la creació d'SCC, el de l'empresa Manifiesto, rebatejada com a Manifiesto Advertising Group a principis de 2019. Es tracta d'una agència de publicitat, comunicació i màrqueting amb seu a Barcelona que treballa per múltiples marques comercials i institucions. Té com a president i soci majoritari Sergio Palomino García.

El nom de Sergio Palomino també figura en un esquema intern d'SCC fet l'any 2014 on es dibuixava l'organigrama de l'entitat i se li atribuïa les funcions de responsable de la imatge

corporativa de l'associació espanyolista. El cas és que Palomino és un dels socis fundadors d'SCC, però també consta als documents facilitats pel

registre de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya com a primer secretari de la junta directiva fundacional de l'associació d'extrema dreta Somatemp.

Una dada reveladora que es desprèn de l'informe econòmic d'ús intern anteriorment citat i amb data de 21 de juliol de 2014, és precisament l'assignació mensual que s'endua l'empresa Manifiesto, propietat d'un dels socis fundadors d'SCC. En aquest document es parlava de concretar una reunió amb Manifiesto per tal de reduir-ne la factura mensual, que estava xifrada en 12.500 euros. A més, el balanç de la situació financera també reflectia un pagament a Manifiesto per valor de 18.303 euros i un deute que ascendia a més de 120.000 euros. Tot plegat només tres mesos després de la fundació d'SCC.

Precisament Manifiesto va ser el nom que va aparèixer als mitjans de comunicació quan el desembre de 2018 es va fer públic que SCC havia destituït el seu president, José Rosiñol, i tres membres més de la junta directiva: Sixto Cadenas, Ferran Brunet i Miriam Tey, fundadora d'SCC i cunyada de l'excap de gabinet de Mariano

Rajoy, Jorge Moragas. Segons Crònica Global, el mitjà que va destapar el cas, la majoria de la direcció de l'entitat va acusar els exdirectius d'SCC de "prendre acords i decisions al marge de la junta" i d'"irregularitats administratives".

Segons aquest mateix mitjà referent de l'unionisme, un sector de l'entitat liderat pel patró de la Fundació Joan Boscà i l'home que va acabar substituint Rosiñol al capdavant d'SCC, Àlex Ramos, argumentava que hi havia un evident "conflicte d'interessos" del fins llavors president Rosiñol per la facturació de 584.000 euros durant l'exercici 2017 que estaven destinats a Manifiesto, afegint-hi que la facturació per aquesta mateixa empresa va ascendir a 620.000 euros durant

el 2018. Unes despeses que segons Crònica Global van representar el 51% del total de pagaments que va fer l'entitat al llarg de 2017 i el 60% de les despeses de 2018. Uns diners destinats a Manifiesto als quals també es reflectia una transferència mensual de 21.000 euros "sense que hagi informat la junta ni es tingui retorn conegut

a SCC". És a dir, l'empresa Manifiesto va cobrar al llarg d'aquests dos exercicis més de la meitat dels diners gastats per SCC. Però el fet que va provocar el justificable terratrèmol a la direcció de l'associació espanyolista és que es donava la circumstància que el fins llavors president, José Rosiñol, treballava precisament per Manifiesto, ocupant el càrrec de desenvolupador empresarial institucional segons el web Publidata, un directori de publicitat i màrqueting. ●

Un informe datat a 21 de juliol de 2014 reflectia que SCC havia ingressat 63.947 euros, però va tancar l'any percebent-ne 992.672

Va transcendir que el vicepresident d'SCC, José Rosiñol, tenia un càrrec a l'empresa Manifiesto, que havia facturat 584.000 euros a SCC el 2017

I FIRA
D'ECONOMIA SOLIDÀRIA
MIGRANT I DIVERSA

Més informació:
<https://bcn.coop/firaESSmigrant/>
@FiraESSmigrant

08 de juny de 2019
CAN BATLLÓ/ 10 am-2 am
C/ Constitució 19, Sants - Barcelona

*Construint alternatives
econòmiques diverses
i transformadores*

Organitza: **COÒPOLIS**

Amos el suport de: **XES**

CAN BATLLÓ

OLIGARQUIES CONTRA EL PROCÉS

Les claus biogràfiques d'alguns dels patrons de la fundació que finança Societat Civil Catalana, on destaquen les figures de Josep Ramon Bosch i Jorge Buxadé

J. B. | @jordiborras

J. R. | @albertmartnez

Si una cosa destaca de la Fundació Joan Boschà -a banda de l'opacitat dels seus números- és la rellevància dels membres del seu patronat. Entre els que hi figuren en l'actualitat o els que hi han passat des de la seva fundació l'any 2014, trobem des de destacats membres de l'extrema dreta fins a banquers, empresaris de l'elit econòmica espanyola, membres de l'alta burgesia catalana i, fins i tot, Eduardo Serra, qui va ser ministre espanyol de Defensa durant el primer mandat de José María Aznar (PP).

Josep Ramon Bosch Codina, juntament amb Juan Francisco Arza, és un dels dos únics membres que es mantenen al patronat de l'entitat des dels seus inicis. Bosch n'és el president i compatibilitza el càrrec presidint per segon cop SCC. Ja ho havia estat durant el període 2014-2015, fins que va presentar la dimissió al·legant motius personals. Pocs dies abans s'havia fet pública una investigació periodística que demostrava que Bosch operava des d'un perfil de Facebook sota la identitat falsa de Fèlix de Sant Serni de Tavèrnoles, a través del qual difonia continguts de naturalesa ultradretana i es dedicava a insultar i amenaçar independentistes.

A través d'aquest usuari a les xarxes socials -del qual Bosch sempre ha negat ser el titular- es va poder descobrir que l'actual president de la fundació també administrava un canal de YouTube sota el nom de Josep Codina, on hi havia penjats diversos vídeos d'homenatge als requetès del Terc de la Mare de Déu de Montserrat doblats amb la seva pròpia veu -tot i que el vídeo més rellevant era un compendi d'imatges apologetes del règim nacionalsocialista d'Adolf Hitler. El cas del perfil de Facebook va derivar en una querella per amenaces i injúries que va acabar arxivant-se perquè el jutge va considerar que el presumpte delictu d'injúries -el d'amenaces no va prosperar- ja havia prescrit.

Anteriorment, la relació de Bosch amb l'extrema dreta ja s'havia posat al descobert quan Nació Digital va destapar que havia fet un comentari a la xarxa lloant Blas Piñar. El cas es va publicar el mateix dia que es va saber que Bosch havia anat al monument franquista del Coll del Moro de Gandesa el 18 de juliol de 2013 en un acte d'homenatge al cop d'estat de 1936 organitzat per la Fundació Nacional Francisco Franco. Davant de les proves presentades, finalment SCC va haver de reconèixer la presència de Bosch a l'acte, tot i argumentar que hi havia anat únicament per acompanyar el seu pare.

Però la relació del president de la Fundació Joan Boschà amb l'extrema dreta no acaba aquí, perquè precisament Josep Ramon Bosch va ser un dels fundadors de l'associació d'extrema dreta Somatemp, la qual també va presidir fins a l'any 2015, en paral·lel a les presidències de Joan Boschà i SCC. No obstant, Josep Ramon Bosch sempre ha negat o minimitzat la seva relació amb l'extrema dreta argumentant que l'única activitat política que havia tingut va ser a les files del PP fent costat a la candidatura a la direcció de Montserrat Nebrera, partit que va abandonar després que la llista descarrilés per la victòria d'Alicia Sánchez-Camacho.

Eurodiputat de Vox

Jorge Buxadé Villalba és advocat, cofundador d'SCC i de la Fundació Joan Boschà. Recentment ha estat escollit eurodiputat de Vox a les eleccions del 26 de maig. L'adreça on es va inscriure la fundació i la que consta actualment als seus estatuts és la mateixa del bufet d'advocats on treballa, Albácar, Clusa & Buxadé Abogados, amb domicili al carrer Pau Claris de Barcelona.

Va ser president del Fòrum Català de la Família, una entitat ultraconservadora coneguda pels seus postulats antiavortistes i contraris al matrimoni homosexual. Va ser membre de la candidatura de Falange Española de las JONS a les eleccions catalanes de 1995 i de Falange Española Auténtica als comicis de 1996. A les municipals de 2015 va ser candidat a l'alcaldia de Barcelona amb la coalició Vox - Família y Vida. Abans de la seva activitat al partit de Santiago Abascal, Buxadé també havia militat al PP fent costat a la candidatura de Montserrat Nebrera.

Buxadé, però, és recordat per ser l'advocat de l'Estat que el setembre de 2009, sota les ordres del Govern espanyol i de resultes d'una denúncia de Ciutadans, va impugnar la consulta independentista que es va celebrar a Arenys de Munt. Al seu blog personal hi té escrits molt polèmics lloant els soldats de la División Azul, José Antonio Primo de Rivera i l'ideòleg feixista espanyol Ernesto Giménez Caballero. Recentment també va transcendir, per una informació publicada a Eldiario.es, que el bufet Albácar, Clusa & Buxadé Abogados havia facturat 109.696 euros en quatre anys a través de la Fundació Badalona Capital Europea del Bàsquet, lligada al govern municipal de Badalona durant el mandat del popular Xavier García Albiol i de la qual Buxadé va ser secretari. ●

CLAUDIO BOADA PALLARÉS

Forma part de l'actual patronat de la fundació. És president d'honor del Círculo de Empresarios (el va presidir de 2004 a 2012). També presideix el Blackstone Group a l'Estat espanyol, una companyia multinacional de capital d'inversió especialitzada en actius immobiliaris -en té milers a l'Estat-, que popularment es coneix com a fons voltor. Va presidir la filial espanyola de Lehman Brothers. L'any 2013 va ser nomenat conseller independent del consell d'administració del Grupo Prisa. És fill de Claudio Boada Vilallonga, que en època franquista va ser el màxim dirigent de l'Instituto Nacional de Indústria i dels Altos Hornos de Vizcaya i durant la transició també va presidir diversos bancs.

JOAQUÍN VILLANUEVA DÍAZ DE ESPADA

Patró actual de la fundació i president del Círculo de Navarra en Madrid. Soci fundador de Sociedad Civil Navarra. Segons el seu perfil de LinkedIn, és patró d'una inexistent Fundació Sociedad Civil Catalana, és a dir, fa servir aquesta denominació en referència a la Fundació Joan Boschà. És soci del Círculo de Empresarios i presideix una empresa del ram de l'alimentació anomenada Fudeat, centrada especialment en el negoci dels càterings.

CARLOS PERREAU DE PINNINCK DOMÉNECH

Al web consta com a patró de la Fundació Joan Boscà des de 2015 fins a 2018. Perreau és llicenciat en Dret i Ciències Empresarials. Ha estat opinador a OKDiario. Va ocupar càrrecs de responsabilitat al Banco Urquijo i Citibank. L'any 1989 va ser escollit eurodiputat juntament amb el seu sogre, el polèmic empresari propietari del hòlding Rumasa José María Ruiz-Mateos, pel Partido del Trabajo y Empleo - Agrupación Ruiz-Mateos.

EDUARDO SERRA REXACH

Segons l'històric del web de la Fundació Joan Boscà, Eduardo Serra consta com a patró entre 2015 i 2017, quan també va ser conseller independent de Deutsche Bank España. Va ser ministre espanyol de Defensa durant el primer govern de José María Aznar (1996-2000). Va presidir el Reial Institut Elcano d'Estudis Internacionals i Estratègics. Actualment presideix la patronal DigitalES, que agrupa grans empreses del sector de la telecomunicació.

JAIME MALET PERDIGÓ

Des de 2002 és president de la Cambra de Comerç dels Estats Units a l'Estat espanyol. Actualment, a banda de ser patró de la Fundació Joan Boscà, també ho és de la Fundació MACBA i la Fundación Consejo España - Estados Unidos. La candidata de JxCat a l'Eurocambra Erika Casajoana ha denunciat que Malet la va escridassar després d'un debat organitzat per la Cambra de Comerç nord-americana i va presentar una queixa a l'ambaixador per discriminació de gènere i ideològica.

JAVIER VEGA DE SEOANE AZPILICUETA

És membre actual del patronat de la Fundació Joan Boscà. Va ser director general de l'Instituto Nacional de Indústria entre 1984 i 1987. Va presidir el Círculo de Empresarios entre 2015 i 2018, del qual és president d'honor. Ha presidit Ercros i Gestlink. Va ser membre dels consells d'administració d'IBM España, SEAT, CAMPSA o el Grupo Ferrovial. Actualment és el president de DKV Seguros i del consell assessor de la Fundació Integralia DKV.

FÉLIX REVUELTA FERNÁNDEZ

És una de les grans fortunes de l'Estat espanyol. Fundador i principal accionista de Naturhouse, multinacional de les botigues de dietètica i nutrició amb més de 2.000 franquícies arreu del món. En un debat al programa "El Cascabel" de 13TV va afirmar que donava "suport actiu" a SCC. Es va vanter de ser el primer a retirar les seves empreses de Catalunya. L'estiu passat es va reunir a Marbella amb Manuel Valls per preparar la seva candidatura a l'alcaldia de Barcelona.

ÁLEX RAMOS TORRE

Malgrat no tenir un currículum equiparable al de la resta de patrons actuals de la fundació, Ramos és una figura rellevant perquè actualment ostenta el càrrec de vicepresident d'SCC, una entitat que també va presidir amb anterioritat durant un breu temps en substitució de José Rusiñol. És metge de professió, soci fundador d'SCC, militant del Partit dels Socialistes de Catalunya i membre de Federatistes d'Esquerrers.

Lucas Marco,

periodista

“No hi hagué cap mena de depuració amb la policia política de la dictadura”

Text: Ximo Colomina
Fotografia: Lucas Guerra

Periodista, llicenciat en Sociologia i en Ciències Polítiques per la Universitat de València i especialitzat en el màster en Història Contemporània i Món Actual per la Universitat de Barcelona. L'any 2018 va publicar el llibre *Simplemente es profesionalidad. Historias de la Brigada Político Social de Valencia*, fruit de la beca de periodisme d'investigació Josep Torrent atorgada per la Unió de Periodistes Valencians i la Institució Alfons el Magnànim, sense la qual, reconeix Marco, no existiria, ja que el va dotar dels recursos econòmics necessaris per a realitzar la investigació.

Quin és el motiu que et porta a realitzar aquesta investigació?

M'interessava sobretot el reciclatge que es va fer en la Transició de destacats agents de la repressió franquista a partir de la mort de Franco. Eixe fenomen em pareixia prou interessant i vaig pensar que, per a explicar-lo, calia explicar les arrels històriques de la repressió policial franquista i en concret de la Brigada Político-social. A diferència d'altres països, com podrien ser Portugal, Alemanya o França, a l'Estat espanyol la repressió de la dictadura és un tema que està molt poc investigat i que és interessant tant per a les persones que des de l'antifranquisme van viure i van patir eixa repressió com per a les noves generacions de hui en dia que també volem conèixer la memòria històrica d'aquest país.

Quan i com sorgeix la Brigada Político-social (BPS)?

A finals del segle XIX l'Estat espanyol es troba amb una situació de violència insurreccional per part de l'anarquisme, un moviment que té una força descomunal. Les arrels de la BPS es troben en la creació d'una brigada especial contra l'anarquisme que després va evolucionant i es va adaptant a cada període històric de la primera meitat del segle XX, tant en la dictadura de Primo de Rivera com en la República. Després de l'any 1939, quan el franquisme consolida diversos cossos repressius i els unifica, la BPS es converteix en l'instrument policial per excel·lència de la repressió a l'antifranquisme, encara que hi havia altres instruments, com per exemple la Guàrdia Civil, que va tindre un paper molt important en la repressió dels maquis, que era un fenomen més rural.

La BPS és un cos urbà o rural?

En l'època de la postguerra perseguien més aviat els enllaços urbans amb els maquis, que era molt important perquè sense els enllaços urbans es quedaven desconnectats; però és cert que la BPS se centrava més en l'àmbit urbà. En la postguerra, en el moment en què la repressió fou salvatge, bàsicament es tractava d'impedir que les organitzacions republicanes, especialment comunistes i anarquistes, es reorganitzaren. A partir de la dècada dels 60, sobretot a partir de la creació de Comissions Obreres, la BPS s'especialitza en àmbits molt específics. L'ex-fiscal general Villarejo explica, en el cas de la BPS de Barcelona, els diferents grups que la conformaven, on entren des de la persecució a comunistes, sindicalistes i estudiants fins a moviments com els escoltes en el cas de Catalunya, que estaven vinculats al nacionalisme, etc.

Hi ha connexions entre la BPS de les diferents etapes històriques, també entre la republicana i la franquista?

La trajectòria d'Antonio Cano exemplifica prou eixe fenomen. Tampoc cal ser ingenu, en qualsevol règim, democràtic o no, hi ha uns cossos policials que reprimeixen o controlen les amenaces a la seua seguretat. Manuel Ballbé, en un estudi clàssic, diu que la República no fou capaç de fer una reforma dels cossos policials i que va heretar molts agents de l'època anterior. Sí que és cert que Cano entra uns mesos després de proclamada la República i l'envien directament a la BPS de Barcelona, on es dedica bàsicament a la repressió de l'anarquisme, tot i que no sols. En les diverses transicions que hi ha hagut en la història de l'Estat espanyol en el segle XX, s'observa que aquests

agents s'adapten prou bé perquè al cap i a la fi la lliçó és eixa i l'Estat recicla aquests agents perquè li són útils per a la repressió cap als desafiaments a la seua seguretat.

Al llibre assenyaless la influència que té la Gestapo en la gestació dels cossos policials franquistes.

A partir dels acords entre el bàndol franquista i l'Alemanya nazi hi ha un ventall d'intercanvis formatius i de cooperació policial. En una de les primeres reformes de la policia franquista, abans de la fi de la Guerra Civil, ja s'inclou el judaisme i la maçoneria com a objectius específics de la repressió per part de la policia política. Això és un canvi molt important que respon precisament a eixa aliança. El que interessava a les autoritats nazis a l'Estat espanyol era la persecució de jueus, i, encara que menys important, de maçons i sobretot d'antics agents de la Internacional Comunista i antics brigadistes internacionals que s'havien quedat atrapats en la clandestinitat. Aquest darrer cas és el d'Heriberto Quiñones, un cas molt interessant perquè era un agent de la Internacional Comunista i pareix que, tot i que no està estudiat, fou especialment perseguit per agents de la Gestapo. El poc que es coneix és el paper de Paul Winzer, que era l'agregat de l'ambaixada alemanya a Madrid, però poc més.

També parles de la persecució internacional de les persones exiliades.

Aquesta col·laboració, a banda del que comentàvem abans, es va donar sobretot a la França ocupada, on la prioritat absoluta per part del franquisme era la persecució de l'exili republicà i particularment de les seues autoritats. De fet,

“ ”

En llocs on hi hagué presència de l'exili republicà també hi hagué, a través de les ambaixades, aquesta persecució

El perfil més vocacional de la BPS era franquista i molt apassionat en la tasca repressiva

molts d'ells, fins i tot ministres, van ser segrestats, deportats i afusellats. El que em sorprén és que aquesta presència a França es va mantindre durant molts anys. Vaig localitzar un document oficial dels anys 60 de la BPS i del Ministeri de l'època que es referia al seu servei d'espionatge a França en els cercles del Partit Comunista de l'exili. És un tema poc estudiat, malauradament, però sí que ens indueix a pensar que en altres llocs on hi hagué presència de l'exili republicà també hi hagué, a través de les ambaixades, aquest tipus de persecució.

Parlant ja dels personatges, al llibre té molta presència la figura d'Antonio Cano...

Al final he construït el relat a partir dels personatges dels quals tenia més informació. Cano fou el cap de la BPS i després fou cap superior de policia durant més temps. És un personatge important. Una altra manera de mesurar qui era important i qui no era l'opinió dels detinguts antifranquistes, que t'indicaven qui tenia més paper i qui menys. La història de Cano és interessant perquè vaig aconseguir el seu expedient del Ministeri d'Interior, molt complet, i va tindre una evolució interessant des del principi de la República, passant per la quinta columna, fins després la postguerra i més enllà. Però cal dir que mentre no hi haja un accés menys restringit als arxius, singularment del Ministeri d'Interior però també

d'altres, no podrem tindre una imatge exacta de qui eren els personatges més importants.

Ara bé, també desfilen per les pàgines personatges singulars com Pedro Cava i José Sánchez Peinado, que, si bé no eren de la BPS, tenen històries sorprenents.

Sánchez Peinado era de la Brigada Criminal i figura en el llibre per la història d'amor amb Angelina Gatell. Pedro Cava era de la Brigada d'Informació. De fet, per a mi Cava era un intel·lectual republicà que per una sèrie de qüestions increïbles sobrevisqué i ha de conviure en aquest ambient tan inquietant de la postguerra. Una de les millors definicions d'aquests tipus de personatges me la va fer Antonio Montalbán, un dels fundadors de Comissions Obreres a València, que els va conèixer molt de prop. Ell sostenia que hi ha dos perfils: el perfil més vocacional, que era marcadament franquista i molt apassionat per la seua tasca repressiva, com podrien ser des de Cano fins als més joves com Solsona o Ballesteros, i després hi havia un altre perfil de gent que havia ingressat en la policia durant el franquisme i havia sigut destinada a la BPS com hauria pogut ser destinada a un altre lloc. A banda d'eixa distinció, crec que hi ha altra distinció temporal, que són els que van viure la Guerra Civil -com Cano, Tomás Cosías, un altre personatge interessant que va participar en la División Azul, o Oleza- i després la segona ge-

neració de gent més jove que no va participar en la guerra però que va ingressar en la BPS en els anys 50. Això és important perquè la repressió de la postguerra fou salvatge, això imprimeix, i per això moltes fonts policials que vaig consultar destacaven prou com l'experiència de la Guerra Civil fou definitiva per a aquests personatges.

Ens podries parlar més de la història entre Sánchez Peinado i Angelina Gatell?

Sánchez Peinado l'ajuda i se la juga per a col·laborar amb el Socorro Rojo Internacional, l'organització clandestina internacional que ajudava els presos republicans, en aquest cas creant documentació falsa perfecta, perquè era documentació que ell furtava en comissaria. Em va paréixer una història interessant perquè em va paréixer la contrahistòria, igual que Pedro Cava, del que era la policia política franquista, que també mostra que en situacions i èpoques tan complicades hi ha gent que està disposada a jugar-se-la per amor o per qüestions polítiques.

Què ens podries dir de Benjamin Solsona i Manuel Ballesteros, els darrers personatges més funestos de la BPS?

Els personatges d'aquesta segona generació crec que es troben un poc desbordats per l'efervescència de l'antifranquisme, sobretot en fàbriques i universitats. Tampoc cal magnificar-la, però respecte

a èpoques anteriors -com la dècada dels 40 i dels 50, quan la repressió salvatge de la postguerra havia fet el seu efecte-, en els 60 sí que sorgeix una nova generació. A partir de la dècada dels 70 cal destacar també el sorgiment de moviments a l'esquerra del Partit Comunista d'Espanya (PCE), que tenien tàctiques, per dir-ho d'alguna manera, semiinsurreccionals, entre els quals, segons em comentaven policies de l'època, el que més els preocupa és el Front Revolucionari Antifeixista i Patriota (FRAP). El fenomen d'ETA els enxampa en aquesta època sols localitzat al País Basc. Aquests moviments com el FRAP i d'altres comencen amb una espècie de violència urbana de baixa intensitat que sí que els preocupava. No eren els típics militants comunistes de la universitat o de les fàbriques, que feien propaganda política i organitzaven vagues. Una cosa que no trec en el llibre però que vaig aconseguir eren manuals de l'escola de policia d'investigació políticocial. Tenien molt estructurat i estudiat cada vessant i cada grupuscle de l'esquerra antifranquista, encara que foren uns manuals lamentables des d'un punt de vista de la teoria política.

Hi ha dos moments claus pel que fa a la repressió d'aquesta nova generació antifranquista.

L'any 1968, quan és detingut Palomares, que és una història molt térbola perquè és un home que pateix un autèntic calvari, la seua aleshores dona, Rosalía Sender, també dirigent comunista, fa un intent d'escarni a través de Radio Pirenaica denunciant el cas internacionalment. Però l'escarni més important per al relat del llibre és el d'un parell d'anys després. L'any 1971 hi ha una caiguda prou important d'estudiants, que són maltractats. Eixa detenció provoca que es faci una espècie de llista en una publicació del PCE amb adreces, telèfons i noms complets. Després de la publicació del llibre, alguns militants antifranquistes de l'època m'han contat que de vegades sí que telefonaven des de cabines als telèfons i feien eixe tipus de jugada psicològica. Tinc la teoria que els treien dels sumaris del TOP o de les diligències policials on figurava el nom complet de cada inspector i que després buscaven en les guies telefòniques de l'època, que eren molt completes. Tot i que a ells, segons comenten fonts policials de l'època, no els va afectar gaire, és interessant hui en dia perquè eixos números de telèfon -que són de sis xifres, si li afegeixes el 963- continuen operatius i corresponen, si són vives, a eixes persones.

També hi ha uns espais molt simbòlics de la repressió a la ciutat de València.

El Palauet de Samaniego serveix com a prefectura superior de la ciutat. La BPS estava allí. Aquest lloc és prou important en la memòria de l'antifranquisme de la postguerra, i això es pot veure en memòries, biografies, etc., on està molt present com un lloc on es produïren tortures salvatges. No he pogut esbrinar a partir de quina data, però sospite que seria en la dècada dels 50 quan es traslladen a la Gran Via, on està hui en dia la Prefectura, que és un edifici molt més gran, molt més modern, i es queden des d'aleshores.

En el llibre esmentes algunes continuïtats en aquests personatges després del franquisme.

Per exemple, Ballesteros és un dels responsables més importants de la policia espanyola en el que es refereix a la lluita antiterrorista, i Solsona no va

“ ”

El Palauet de Samaniego és un lloc en la memòria de l'antifranquisme; s'hi produïren tortures salvatges

Els primers governs del PSOE reciclen aquests personatges amb l'excusa del combat contra ETA

arribar tan alt però sí que primer el destinen com a cap superior a Bilbao i després a Palma. Aquest reciclatge és denunciat per antics antifranquistes i pels sindicats policials demòcrates, que eren molt minoritaris però cal reconèixer-los. El que és més cridaner -perquè això comença amb els primers governs de la UCD- és que els primers governs del PSOE entren en el joc de reciclatge d'aquests personatges amb l'excusa del combat contra ETA, per al qual són reutilitzats.

A Solsona concretament se l'ha intentat portar davant la justícia diverses vegades.

Cal dir que aquestes coses de vegades no són tan boniques com es conta. Efectivament, la primera querella que es va presentar davant la justícia argentina va ser arxivada perquè, per exemple, sense anar més lluny, la fiscal general de l'Estat en l'època del PP va ordenar a totes les fiscalies provincials que no prengueren declaració ni als acusats ni als querellants. Recentment altres detinguts han interposat una nova querella, en aquest cas directament davant la justícia espanyola. Un jutjat d'instrucció de València va obrir diligències, però això no significa res. És més important perquè se'n parle i per a crear uns antecedents jurídics però, malauradament, tampoc veig que tinga gaire recorregut.

Finalment, quina sensació tens? D'impunitat?

Impunitat total. Era una policia política d'una dictadura i després, durant la Transició, a diferència del cas de Portugal, que és molt interessant, no hi hagué cap mínima depuració. No et dic ja una repressió ni ser jutjats, sinó simplement una depuració dins d'una nova policia democràtica. El que no és possible és que aquesta policia democràtica herete aquests personatges, i a més com a caps. ●

a doble espai

López Obrador es troba Rafa Hernando

Un subaltern de la perifèria indígena 'endarrerida' que ho deu tot a la 'madre patria' ha tingut la gosadia de brandar un mirall que ha ensenyat com són de lletges totes les tasques 'civilitzadores'

Roger Prims Vila | @Sistomatiques
Historiador i filòleg

La reconquesta del poder el 1996 per part de la dreta espanyola, aquesta vegada formalment democràtica i amb José María Aznar al capdavant (sí, dit així grinyola), va comportar un rearmament del nacionalisme d'estat que, entre moltes altres coses, duia aparellada una nova empenta litúrgica. La voluntat de recuperar cerimonials de masses per cohesionar l'emotivitat patriòtica reservava un lloc especial per al Día de la Hispanidad, o l'artista abans conegut com a Día de la Raza, que en diríem. No està pas de més parar-se a rumiar quins baguls de referents deu regirar la dreta espanyola quan parla de recuperar i remobilitzar ressorts sentimentals, tot i que darrerament ja ens n'està donant pistes prou explícites que deixen poc espai per a la imaginació.

Tampoc es pot deixar de banda que la del 12 d'octubre era una diada que ja havia adquirit una notòria visibilitat tot just un lustre abans de l'arribada del PP a la Moncloa. No la va adquirir sota l'aznarisme, ni en la seva versió d'intimitat catalanesca, ni tan sols en la segona part, quan l'abrandament castrense va permetre reconquerir un illot de 15 hectàrees a la vora Ceuta; sinó que va ser sota l'ègida del PSOE. El partit socialista aprofitava el Cinquè Centenari del *Descobrimient* per celebrar l'agermanament [sic] amb l'Amèrica Llatina i per consolidar el 12-O com a dia nacional d'Espanya (tal com havien disposat per llei el 1987 ells mateixos). Així, va passar per davant de possibles diades alternatives, manifestament menys essencialistes i que probablement haurien envernissat de credibilitat la proposta del patriotisme constitucional habermasiana, estafeta a parts iguals entre els estadants de Génova i de Ferraz i la legió d'acòlits que monopolitzaven (i monopolitzen) totes les tribunes públiques imaginables.

Cal insistir-hi: hem rumiat bé quin és el fil sobre el qual es teixeix la continuïtat i la presumpta legitimitat de la *Hispanitat*? Ja de pas, i barrinant-hi no pas gaire, constatarem com un nacionalisme lingüístic i cultural no gaire sofisticat, però ben dotat de recursos de tota mena, no triga a surar de forma paral·lela. De fet, cada vegada ho fa amb més força i en alguns casos abraçat de manera indissimulada per personalitats i forces socials i polítiques de tot l'arc ideològic de la pell de brau.

L'anomenat hispanoamericanisme o americanisme, però, és cosa antiga, i lligada a les sotragades espirituals (i crematístiques) del "ser de España". Com és ben sabut, quan la gana expansionista escampava arreu el domini de les potències europees i dels Estats Units, els espanyols eren

Quan les invencions de la tradició es fonamenten sobre els ossos de les atrocitats comeses, potser convé repensar-les de forma urgent

esbandits per aquests darrers de les seves darres colònies d'ultramar. Tot havia començat, per cert, amb la pirotècnica excusa de l'enfonsament del cuirassat nord-americà de segona fila *Maine* davant de Santiago de Cuba, atemptat que els Estats Units atribuïren a Espanya en el que avui en podríem dir (i segurament va ser) un cas de *fake news avant le lettre*.

Paternalisme i memòria desproblematitzada
Doncs bé, el desànim d'esperit nacional que visqué l'Estat després del daltabaix del 98 conduí a la pulsio regeneracionista, dins de la qual, i amb caràcter inicialment liberal, s'inscrigué aquesta voluntat de relació amb l'Amèrica ara políticament independent d'Espanya. Una voluntat significativament molt més cultivada des de l'antiga metròpoli (l'invent tenia una projecció interna evident), que volia liderar i tutelar, ara culturalment, la vella unió i l'herència lingüística i religiosa (la *raza*, vaja) amb el continent americà. I que amb modulacions i contorns diferents ha arribat fins avui, tot i que, hem de témer, més deutora de les formulacions del nacionalisme espanyol que ha dut la veu cantant al galliner, és a dir, el conservador (no sempre liberal). Això ha carregat la visió de la hispanitat i la relació amb Amèrica d'un marcat nacionalisme lingüístic, atesa la impossibilitat de mantenir cap mena de pretensió política o territorial, però sense estar exempta, tanmateix, d'un paternalisme implícit que justifica la tutela i una mena de dret preferent en l'explotació econòmica dels recursos per part de l'antiga metròpoli. Això s'ha disfressat fins avui sobre els fonaments d'una memòria desproblematitzada, en un discurs que descansa exclusivament sobre els *beneficis* de l'arribada dels hispànics al continent americà. Tot hauria estat

una afortunada trobada entre dos mons que no hauria fet sinó aportar una riquesa cultural inigualable al bagatge general de la Humanitat. Al capdavant, una fortuïta *unidad de destino en lo cultural*.

La pega, esclar, rau en el fet que, per dir-ho amb una gràfica referència de Xosé Manoel Núñez Seixas, els cadàvers colonials continuen tancats a les golfes. És cert que moltes antigues potències colonials els tenen (l'Alba Sidera ho il·lustrava fa poc amb el cas d'Indro Montanelli a Itàlia), però a Espanya, als cadàvers de les golfes s'hi afegeixen els que hi ha apilats a les cunetes, amb l'agreuja que remoure moltes d'aquestes indignes desatencions memorials afegeix més llenya al foc d'una identitat nacional ara mateix estressada com mai.

Per això és difícil d'imaginar quan una demanda com la del president mexicà Andrés Manuel López Obrador (AMLO) podria ser rebuda sense excitar el *no-nacionalisme* espanyol militant que professa la pràctica totalitat de l'arc parlamentari hispànic. Aprofitant el cinquè centenari de la batalla de Centla, AMLO va confirmar que havia enviat una carta al Borbó en exercici (i al papa Francesc) reclamant un balanç de greuges i una petició de perdó als pobles originaris de l'actual Mèxic per les violacions del que ara reconeixem com a drets humans. Vet aquí l'enrenou.

En l'àmbit estrictament partidista, les sigles que sustenten el règim van respondre sense fissures i amb histèria unànime rebutjant la demanda del president mexicà. De Santiago Abascal a Carmen Calvo van engegar a dida López Obrador, amb menació especial per a Rafael Hernando (qui si no?), sempre a l'alçada del mal gust que precedeix la seva matèria grisa, més gris que matèria. I, esclar, a l'inefable Albert Rivera, el qual comminava la unió entre Espanya i Llatinoamèrica en una tro-

/ MERCÉ MORENO

bada que, naturalment, ves de quina manera si no, ha d'estar liderada per l'antiga metròpoli. Per la seva banda, Hernando, que va aplaudir la reacció de l'executiu de Pedro Sánchez davant la demanda mexicana, responia parlant de fets de fa 500 anys en primera persona del plural, revelant que deu ser tant vell com el pensament que professa. Però no només la tirallonga d'exabruptes prové dels espanyolistes amb carnet de partit: Mario Vargas Llosa, Arturo Pérez Reverte o Santiago Muñoz Machado (director de la RAE) també s'han desfogat a base de bé en el seu exercici de *sano patriotismo* militant.

Ves per on, doncs, López Obrador, un subaltern de la perifèria indígena *endarrerida* que ho deu tot a la *madre patria*, ha tingut la gosadia de brandar un mirall que ha ensenyat com són de lletges totes les tasques *civilitzadores*. Quan les invencions de la tradició es fonamenten sobre els ossos de les atrocitats comeses, potser convé repensar-les de forma urgent. Quan les demandes de reparació generen histèria en els que es proclamen hereus dels responsables, potser és que la consciència no estava tan neta. Urgeix repensar les herències i atendre demandes com les mexicanes: si des del món occidental s'admet que el món no estava a la seva disposició en el passat, es veurà més en cor d'admetre-ho també per ara. En serà capaç, la *nación-más-antigua-del-mundo*? ●

pàgina oberta

Llums i ombres de la conferència lesbiana a Kíev

Kika Fumero | @KikaFumero

Membre de l'equip de direcció del Congrés Europeu de Lesbianes

Un any de treball intensiu i intens. Cada setmana, cada dilluns, a dos quarts d'una, em sonava l'alarma del calendari per a la nostra cita setmanal: "Teleconferència EL*C Dykectors d'aquí a mitja hora". Llavors m'alegrava el dia i em deia: "No pot començar millor la setmana!". A més, cada mes, teníem la nostra reunió amb l'equip de direcció al complet. En aquestes trobades cibernètiques hi havia de tot: reunions més o menys complexes, decisions espontànies (que ni nosaltres ens crèiem!) i debats d'hores per arribar a un punt en comú (debats dels quals sortíem summament enriquides, més enllà del possible esgotament), grans dosis d'eufòria i emoció, tones d'il·lusió i una companyonia inigualable. El que més ens agradava era, sens dubte, la música que ens regalava la nostra benvolguda presidenta al final de cada Skype, moment en què anàvem abandonant la sessió una a una, a poc a poc, absorbint els riures finals i deixant-nos portar per aquesta música que dissipava tensions i ens retornava l'indestructible esperit d'equip que hem mantingut fins avui. Resulta molt difícil expressar en tan poc espai una experiència tan extraordinàriament enriquidora, i tant sorora com política.

La segona edició del Congrés Europeu de Lesbianes es va celebrar finalment a Kíev (Ucraïna) contra tot pronòstic i molt a pesar d'alguns grups organitzats de la ultradreta. Ni les finestres de l'hotel, trencades a base de pedrades dirigides a nosaltres; ni el missatge que ens van deixar aquell dia per escrit desqualificant-nos i fent-nos fora del país; ni els gasos lacrimògens durant la taula que vam celebrar la vigília de l'obertura de la conferència i que van deixar deu víctimes; ni la manifestació organitzada de les dones de la ultradreta catòlica. Res va impedir que a la capital ucraïnesa ens reuníssim més de 350 dones lesbianes, bisexuals, trans, queer, no binàries, per parlar, no només d'homofòbia, transfòbia i racisme, sinó també de les nostres lluites, de les nostres necessitats, dels nostres projectes, del nostre coratge.

I com a paraigua que ens sosté i abriga hi va ser present, com no podia ser d'altra manera, el feminisme.

Transcorregudes les primeres 24 hores després d'arribar a l'hotel, els nostres ulls ja s'havien acostumat a la presència de policies uniformats i a vegades armats que vetllaven per la nostra seguretat dins, fora i a la porta de cada sala. Abans d'accedir a la xerrada o el taller corresponent, un policia et revisava les pertinences per assegurar-se que tot estava en ordre i que cap arma que pogués posar en perill les nostres vides envaïa l'habitable. Po-li-ci-es, sí. A vegades m'obligava a mi mateixa a aturar-me i observar-los, amb la finalitat de no normalitzar de cap manera per què eren allà: aquell desplegament policial se sustentava només en el fet que érem lesbianes. Uns policies, a més, la protecció dels quals passava per jugar a comentar amb qui de nosaltres es ficarien al llit; la protecció dels quals passava per alertar el moviment d'ultradreta del país de la concentració que teníem prevista fer l'últim dia i que vam haver de cancel·lar perquè la vida de les persones que estaven a càrrec nostre correria perill. Tot i això, i per molt que els pogués pesar, van fer la seva feina.

Fora regnava l'odi i dins, l'amor, la sororitat, la màgia de la força conjunta. Era així: com més odi, més amor entre nosaltres. A mesura que creixien les protestes en contra de la nostra identitat i de la visibilitat lèsbica, creixien les nostres ganes i la nostra il·lusió per debatre sobre les nostres vides. I així ho vam fer: vam dialogar, debatre, polemitzar, discutir, acordar i tractar temes tan interessants com les

/ PEPA RÀFOLS

nostres famílies, les cures, les nostres lluites politicoactivistes, la visibilitat lèsbica, les resistències, la nostra imatge en els mitjans de comunicació, les nostres infinites interseccionalitats...

Abans de tornar a casa vam tenir temps de revelar el nom triat entre les participants per a la nostra xarxa: EuroCentralAsian Lesbian* Community. Sota aquest nom continuarem treballant pels nostres drets i reclamant la llibertat de ser i d'existir: sense amenaces, sense pedres, sense gasos lacrimògens, sense odi. Està clar que davant la violència, l'amor és l'acte més reivindicatiu. I d'amor i de drets continuarem debatent durant els pròxims mesos al Pride de Viena i al de Madrid, entre d'altres. ●

“

Fora regnava l'odi i dins, l'amor, la sororitat, la màgia de la força conjunta

/ VÍCTOR SERRI

Si passegem pels aparadors de les llibreries per a infants, ens adonem que alguna cosa ha canviat en els últims anys. Els títols ja no són els mateixos, els clàssics ocupen un altre espai o s'han reinventat i els personatges de la portada són més variats

Laia Mas | @LaiaMas

“**E**stem en un moment canviant en què conviuen maneres de viure més tradicionals amb d'altres més transformadores”, explica Laura Marbiol, educadora social, formadora i facilitadora de grups a la cooperativa Fil a l'agulla. I això també es veu reflectit als contes. Les editorials i les autores s'hi han sumat i hui en dia podem trobar relats per a infants que aborden temàtiques que fins ara havien estat invisibilitzades, que posen damunt la taula temes tabú. És el cas de dos dels contes d'una altra de les sòcies de la cooperativa, Sara Carro, que tracten des de la masturbació infantil femenina fins al trencament del binarisme de gènere. “*Cua de sirena* parteix d'una situació real amb què es va trobar la Sara. Quan treballes amb nenes t'adones que hi ha molts

temes que necessiten parlar i reflexionar, com les tensions amb el gènere, i el conte és una bona eina per a treballar-ho”, explica Marbiol. I afegeix: “Els límits del que tu et penses que és real és el límit del que et pugues imaginar. Per tant, el fet que hi haja contes que estiguen visibilitzant que existeixen moltes més realitats és molt important”. Especialment, apunta Marbiol, en aquells casos en què en la realitat amb què les nenes es troben diàriament no es parla de tot això, si com a mínim ho han llegit en un llibre, saben que existeix. Però també al revés: “Si tens dues mares però en cap conte ni enlloc ningú parla de la teua realitat, això et pot generar conflictes”.

Totes aquestes qüestions que han pres rellevància en el nostre dia a dia també s'han vist reflectides en la narrativa dels contes, que es trans- »

» forma al mateix ritme que ho fa la nostra societat. Així, els rols de gènere són un dels elements que més s'ha hagut de desconstruir, ja que molts dels contes tradicionals o clàssics transmetien uns valors que no estaven basats en la igualtat ni molt menys plantejaven qüestions relacionades amb la desconstrucció del gènere binari. Però no és l'únic. Els contes també estaven carregats d'estereotips pel que fa a les cultures i tenien una mirada molt occidental que, d'una banda, no donava visibilitat a les històries que s'expliquen a altres parts del món i, d'altra, no reflectien la realitat social amb què ens trobem hui en dia: una societat diversa i plural, conformada per persones variades que procedeixen de llocs diferents del món, amb capacitats diferents, identitats plurals, religions diverses... I contes populars diferents que serveixen per a explicar el món des de la perspectiva de cada cultura. Com explica la guia *Explica'm un conte. Coeducar en la petita infància a través dels contes*, editada per l'Ajuntament de Barcelona i l'Associació Coeducació, "la invisibilització d'aquesta diversitat contribueix a la generació d'estereotips sexistes, racistes, classistes i homòfobs, entre d'altres, que responen a un sistema de creences basat en una única forma de ser, sentir i actuar, i que genera violència i patiment". I el conte, com un agent més de socialització, té una gran responsabilitat per a canviar esta realitat.

Però no tot en els contes clàssics és dolent: sovint l'estructura o algunes de les moralitats que volen transmetre també es poden aprofitar per a l'actualitat. Per això altres propostes han apuntat en la direcció de transformar les històries clàssiques mantenint la seua base. És el cas, per exemple, de la col·lecció *Contes Desexplicats* de l'Editorial Baula i l'associació Vivim del cuento; com elles ho descriuen, "personatges i relats clàssics capgirats com un mitjó". Així, ens trobem amb títols com ara *La caputxeta forçada*, *La rateta que llegia a l'escaleta*, *En Patufot o La Bella Desperta*. "Els contes clàssics tenen molt de ganxo i funcionen molt bé, tenen coses que no ens agraden que formen part de la tradició però podem jugar amb ells i donar-los la volta. Així van eixir els *Contes Desexplicats*", apunta Noe Bofarull, de Vivim del cuento, una associació de contacontes que té ja catorze anys. "Alguns trenquen els rols de gènere i d'altres canvien alguns elements com per exemple en Patufot, que és

molt gran". Unes propostes que caminen en la mateixa línia de la coeducació: qüestionar els rols i els estereotips de gènere normatius, educar en la diversitat reconeixent-la i visibilitzant-la o generar unes relacions justes i equitatives en el marc d'una cultura de pau i no-violència.

Hi ha propostes que han apuntat en la direcció de transformar les històries clàssiques mantenint la seua base

El conte com a ferramenta terapèutica

Malgrat tot, apunta Belén Piera, educadora social i terapeuta a la ciutat de València, "no podem canviar els contes totalment i llevar-los les parts més

cruets de la realitat que representen, perquè les xiquetes també es trobaran amb això quan es facen adultes". Piera creu que han de ser conscients dels perills amb què poden trobar-se i que cal fer visibles alguns aspectes

durs, com ara la violència de gènere. L'educadora creu que els contes són una ferramenta molt potent i molt important, tant per a crear realitats com terapèuticament. "Utilitze els contes com a ferramenta terapèutica en la meua consulta, tant en persones adultes com en xiquetes. Depén del que vulgues treballar en necessites d'un tipus o d'un altre". Com a exemple, Piera explica que un dels reptes més grans que han d'afrontar els infants hui en dia són els dols, i en eixe cas necessiten històries tancades que els ajuden a reflexionar sobre què ha passat en la seua vida: una separació, la mort d'una persona o animal proper, un canvi d'escola, etc. "En canvi, si el que volem potenciar és la imaginació, podem triar contes amb finals oberts on donem

L'estructura és important, ja que tradicionalment els contes escrits solen ser molt estàtics i fixen una història immodificable

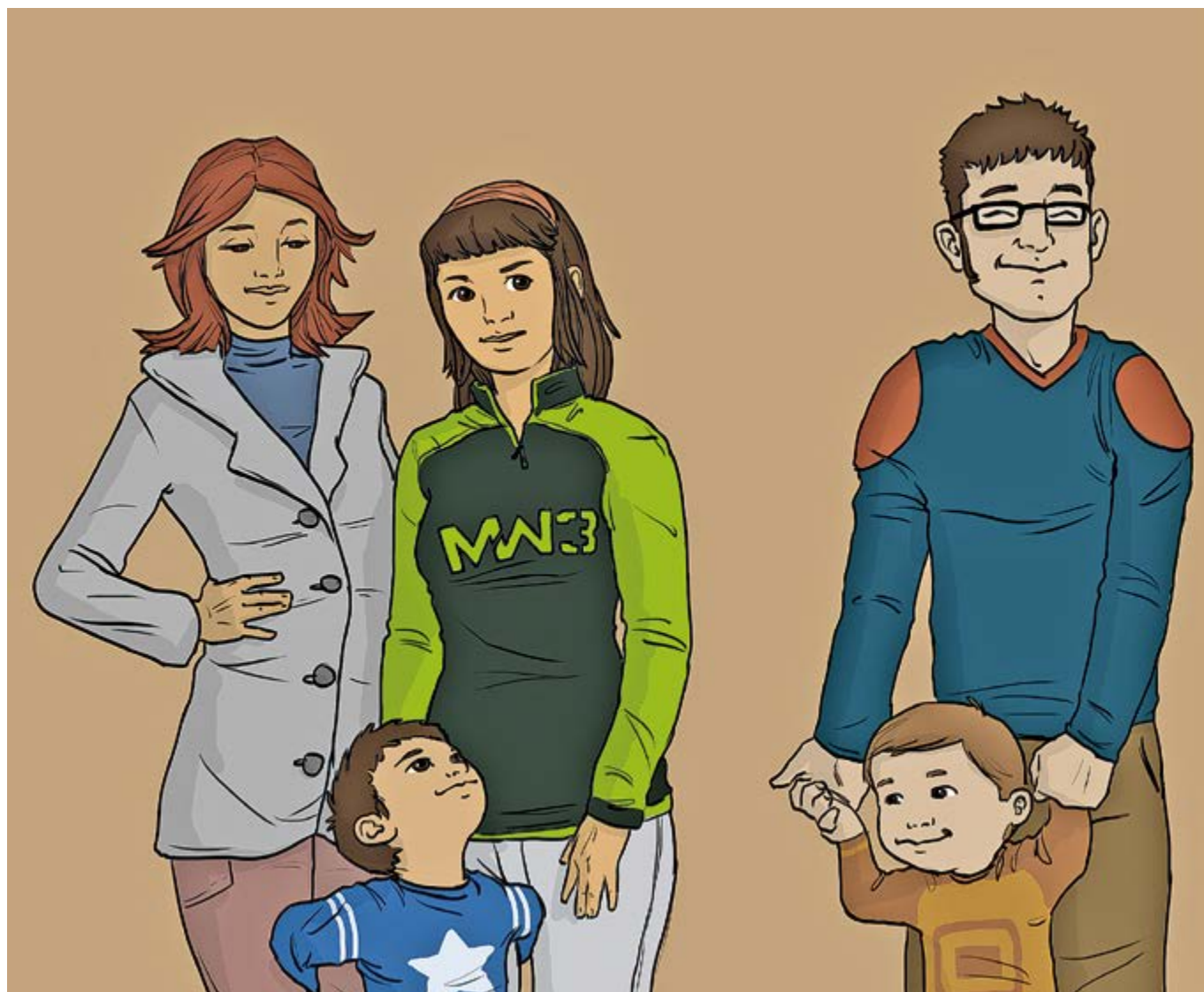
espai a la creativitat", apunta.

I és que no només ha canviat el contingut, sinó també les estructures: en l'actualitat ens trobem amb llibres en què les lectores poden triar entre diversos camins, amb finals oberts que donen espai a la reflexió, contes sense lletra que deixen més espai a la imaginació o fins i tot alguns que comencen per l'última fulla o que s'han de llegir del revés. L'estructura és important, ja que tradicionalment els contes escrits solen ser molt estàtics i fixen una història immodificable. En aquest sentit també té un paper molt important l'oralitat,

com apunta Noe Bofarull: "L'oralitat és una eina molt potent a l'hora d'explicar els contes per a fer les nenes més crítiques. La narració oral no és com el teatre, on hi ha un guió que t'aprens de memòria, sinó que aprens una his-

'La caputxeta forçada', de la col·lecció *Contes Desexplicats* de l'Editorial Baula / ALBERT VITÓ

Imatge del quadern de treball "Totes les famílies no són iguals" / PERE DEVEESA PEIRÓ (EDICIONS DEL BULLENT)

tòria que pots explicar de moltes maneres diferents". D'acord amb allò que vulguen reflexionar en cada moment, del tipus de públic o de com es desenvolupa cada sessió, la història pot ser d'una manera o una altra. "El que el llop diu a la caputxeta pot variar depenent del dia en què ho expliquem, perquè també intentem lligar-ho amb temes d'actualitat", afirma.

Antigament els contes infantils s'explicaven de forma oral, a través de contacontes que acompanyaven les històries. "En el moment en què les històries orals es fixen en un text escrit i s'il·lustren, es fixen i s'il·lustren maneres pròpies de ser, viure i sentir en funció del se-

xe dels personatges i, amb el pas del temps, es descontextualitzen les històries i se les dota d'una sensació d'universalitat i atemporalitat", s'apunta a la guia *Explica'm un conte*. L'oralitat, a més, dona més ambigüitat als personatges, trencant amb els estereotips i deixant molt més espai a la imaginació.

Fer més fàcil la transmissió de les idees

Segons Laura Marbiol, "els contes poden ajudar a transformar la socie-

tat, perquè construeixen l'imaginari, l'ètica i la moral, els patrons culturals, etc. Tot el món de la imaginació modela la nostra percepció de la realitat". Però, tal com apunta Belén Piera, són només una ferramenta més: "Han d'anar acompanyats d'unes maneres d'estar en la vida que siguin coherents amb el que s'aprén a través dels contes. Per si mai-

teixos no poden canviar les coses". Hi coincideix Noe Bofarull, qui creu que són un input més de tots els que

les criatures reben hui en dia: "És una eina més, que pot ser educativa o de divertiment, però que sens dubte serveix per a treballar molts temes que en l'àmbit social volem posar damunt la taula".

A més, coincideixen totes, allò que s'explica a través d'un conte entra molt bé, perquè és visual i expressiu i fa més fàcil la transmissió de les idees. Amb tot, ampliar les històries, els personatges, les estructures i les possibilitats de cada conte, és també ampliar la perspectiva de les criatures sobre el seu món, una manera més de contribuir a entendre'l millor i transformar-lo. ●

Ampliar les històries, els personatges, les possibilitats, és ampliar la perspectiva de les criatures sobre el seu món

**Vine a mossegar els dies,
a assaborir la vida**

Allotjament rural

**Cuina sostenible
amb productes
de proximitat**

**Turisme
gastronòmic actiu**

Pou de Beca
ESPAI CULTURAL OBERT
ALLOTJAMENTS I AGROTURISME

Mas Pou de Beca, s/n
La Vall d'Alba (Castelló)
964 320 459
poudebeka@gmail.com
www.poudebeka.com

Alemanya criminalitza la solidaritat amb Palestina

Dècades de confusió entre antisemitisme i antisionisme condueixen a una inèdita resolució del Bundestag contra el moviment pel Boicot, les Desinversions i les Sancions a l'Estat d'Israel

Ann Sansaor | @nutxa_acc
Berlín

El 17 de maig s'aprovava al Parlament federal alemany una resolució no vinculant que qualificava d'antisemita la campanya de Boicot, Desinversions i Sancions (BDS) a Israel. La resolució era una proposta de la Unió Democràtica i el Partit Socialdemòcrata, i va rebre un suport majoritari. Els partits Die Linke i Alternativa per Alemanya (AfD en les sigles en alemany) es van abstenir però van presentar les seves pròpies mocions contra el BDS.

Les arrels d'aquest sentiment de suport incondicional envers Israel són evidents: la memòria del genocidi contra la població jueva ha gravat en l'imaginari col·lectiu alemany un fort sentiment de culpa. Això, alhora, ha generat una confusió entre els termes *antisemitisme* i *antisionisme*.

Per aquest motiu, el debat entorn el sionisme i la colonització de Palestina ha estat un element de discussió constant que s'ha convertit, en l'actualitat, en un tabú, fins al punt de censurar aquelles persones i organitzacions que a través de la no-violència reclamen el compliment dels drets humans i del dret internacional.

Origen del proisionisme alemany

Després de la derrota del nazisme i la divisió del país entre els aliats, les diferents parts van prendre posicions diverses en relació amb la qüestió palestina. L'Alemanya Oriental va optar per un discurs antiisraelià, que pretenia salvaguardar les aliances àrabs de la Unió Soviètica. Per la seva banda, l'Alemanya Occidental va establir relacions amb Israel. La societat no va mostrar cap mena de rebuig envers aquest apropament, ja que els crims del nazisme encara eren molt vius.

En una entrevista a *Idealism Prevails*, mitjà de comunicació independent, el sociòleg israelià Moshe Zuckermann explica que és llavors quan s'estableix una primera connexió entre l'antisemitisme, l'antisionisme i la crítica a Israel. Hi hauria dues raons de fons, segons Zuckermann: després de 1945, Alemanya sentia la necessitat de reparar

els crims contra la població jueva, i, a més, una part de les esquerres veia els quibuts i la creació d'Israel com un exemple de socialisme.

Tanmateix, a finals dels 60 es produí un gir. Les polítiques d'Israel van fer que les esquerres, alia des amb l'antiimperialisme i l'anticapitalisme, es decantessin en favor de la lluita contra l'opressió del poble palestí. Entre les qui van canviar d'opinió, destaca l'Associació d'Estudiants Socialistes Alemanys, que va tenir una forta presència en la lluita estudiantil d'aquella dècada. També prengueren un posicionament en favor dels drets del poble palestí la Fracció de l'Exèrcit Roig (les RAF) i les Cèl·lules Revolucionàries, dues formacions de guerrilla urbana actives entre els anys 70 i principis dels 90. No obstant, el suport per part de les Cèl·lules Revolucionàries a accions armades contra població civil provocaren certa inquietud sobre el suport a la causa palestina.

Finalment, la reunificació d'Alemanya i la caiguda de l'URSS van canviar la perspectiva en favor

El debat entorn el sionisme i la colonització de Palestina s'ha convertit, en l'actualitat, en un tabú

La crítica a Israel es llegeix com un atac a les persones jueves, ja que es veu Israel com l'únic garant de la seva seguretat

En una part del mur de Berlín hi ha una composició de les banderes d'Israel i Alemanya / ANN SANSOR

d'Israel un altre cop. Alguns sectors autònoms de l'esquerra van desenvolupar la hipòtesi que els successos a Alemanya provocarien un augment de l'extrema dreta i, per tant, un retorn al passat. Sota aquesta premissa i amb la intenció de no repetir la història, naixia un nou corrent de pensament, l'antialemany, que avui en dia té un fort arrelament entre les esquerres. Aquest moviment polític es posiciona en contra de qualsevol nacionalisme, però es nega a qüestionar el sionisme. Creuen que la crítica a Israel és un atac a les persones jueves, ja que veuen Israel com l'únic garant de la seva seguretat. Així, tal com explica Zuckermann en la mateixa entrevista, la connexió establerta després de la Segona Guerra Mundial entre judaisme, Israel i sionisme esdevé central en el pensament de les esquerres i, com a conseqüència, la defensa d'Israel i el sionisme.

Resolució no vinculant anti-BDS

Ha estat en aquest context que Alemanya ha esdevingut el primer país europeu a criminalitzar el BDS. Cap dels partits d'esquerres -els Verds o el Die Linke- s'hi han mostrat en contra. De fet, el Die Linke, malgrat abstenir-se en l'aprovació de la resolució, va presentar una moció titulada "Rebutjar el moviment BDS -una solució pacífica a l'Orient Mitjà". El seu contingut també acusava la campanya de BDS d'antisemita.

Des de l'extrema dreta, la formació AfD va presentar una altra moció exigint la prohibició total del BDS. Durant el debat parlamentari, aquest partit ultra es va reivindicar com "el vertader aliàt d'Israel". Una activista del BDS Berlín, la Rosa, expressa: "El que ens produeix més llàstima és que tots els partits s'hagin unit en contra del BDS. És a dir, s'han ajuntat amb l'extrema dreta, l'AfD, el líder del qual va banalitzar el nazisme dient que era una petita part dels mil anys d'història alemanya". A la resolució aprovada s'argumenta

que "els patrons i els mètodes del BDS són antisemites". Per tant, el govern alemany no donarà suport a cap organització involucrada en el boicot a Israel.

"El principal problema de la societat alemanya és que no entén que el BDS és una crida de les palestines a la societat civil internacional en defensa dels drets humans", assegura la Rosa, qui prossegueix: "Pensen que és una invenció nostra, perquè ho relacionen amb el boicot nazi a les jueves. Amb això, l'únic que aconseguixen és banalitzar el que va suposar el nazisme".

Aquesta resolució, però, no és una novetat per a les activistes de la campanya BDS Alemanya. Des de 2015, el BDS ha estat criminalitzat per part d'amplis sectors de la població. En algunes ocasions, les activistes han hagut de fer front a causes judicials. El cas Humboldt3 n'és un exemple. Stavit Sinai, Ronnie Barkan (judeoisraelianes) i Majed Abusalama (palestí) s'enfronten a càrrecs per interrompre en una xerrada a la Universitat de Humboldt de la diputada Aliza Lavie, del partit israelià Yesh Atid. Lavie formava part de la coalició de govern durant l'atac a la Franja de Gaza de 2014.

Instrumentalització de l'antisemitisme

L'organització Jewish Voice for Peace també rebia acusacions d'antisemitisme a inicis d'any. La resposta ha estat un manifest signat per més de 90 acadèmiques jueves titulat "Defensar els drets humans no és antisemita". L'escrit fa una crida a la societat alemanya a condemnar aquestes acusacions. Alhora es posava en relleu que la definició d'antisemitisme està sent instrumentalitzada per Israel per neutralitzar les crítiques per les vulneracions dels drets humans i el dret internacional contra la població palestina.

En la mateixa línia, el col·lectiu Jewish Antifa Berlin explica a la seva pàgina web que el corrent antialemany ha aïllat el concepte d'antisemitisme

L'esquerra i l'extrema dreta s'han aliat i el govern no donarà suport a cap organització que cridi al boicot a Israel

La definició d'antisemitisme s'ha instrumentalitzat per Israel per neutralitzar les crítiques per vulnerar els drets humans

del seu context. Segons afirmen, "l'han desconectat de les jueves reals i les seves experiències, i l'han convertit en una eina política dissenyada per servir objectius polítics que no estan relacionats amb les persones jueves". A més, denuncien que amb els atacs contra aquelles que critiquen Israel, el corrent antialemany també està silenciant una part de la població jueva.

Com declarava el palestí Abusalama durant el judici pel cas Humboldt3, "musulmanes i palestines a Alemanya no se senten segures per expressar la seva veu. Senten que poden ser perseguides en qualsevol moment per cridar 'Palestina lliure' o somiar a tornar lliurement a les seves cases, d'acord amb el dret de retorn de les Nacions Unides. Temen persecució si demanen igualtat, llibertat i justícia a Gaza". ●

Creixent **regressió** **autoritària** al Marroc

La monarquia alauita de Mohammed VI, que ha reinstaurat el servei militar obligatori, escull la doble via de les edificacions megalòmanes i la persecució de la dissidència

Stefano Portelli | @stafe76
Casablanca

La presó d'Oukacha està molt a prop del mar, a plena àrea urbana de la ciutat de Casablanca. Aïn Sbaa, l'ample barri que separa la zona industrial del port i la platja, ha patit demolicions massives els últims mesos per preparar el terreny per l'arribada del tren d'alta velocitat i de noves inversions immobiliàries. Tanmateix, el centre penitenciari segueix allà, com a testimoni de la continuïtat del poder polític.

Cada setmana, familiars d'activistes del Moviment Popular del Rif (Hirak), en presó preventiva des de fa un any, visitaven el centre penitenciari per trobar-s'hi. Malgrat les manifestacions, les vagues de fam i les peticions internacionals, a principis d'abril la justícia va condemnar més de mig centenar de persones preses per motivació política amb sentències de fins a vint anys de presó. El més conegut, Nasser Zefzafi, es va cosir els llavis, i una vintena de condemnats van començar una nova vaga de fam en senyal de protesta.

El Marroc viu una època de regressió política. Les protestes de 2011 són un record llunyà, ofegades per la cooptació i l'acomodament de gran part de la militància, així com per la repressió. La separació de poders o el paper autònom del Parlament escollit per la ciutadania són il·lusions afeblides per l'autoritarisme creixent, cada cop menys guiat per un projecte a llarg termini. El setembre passat, des de les seves vacances a les illes Seychelles, el rei Mohammed VI va anunciar la reinstauració del servei militar obligatori. Ho va presentar com a una eina per combatre l'atur i l'abandonament escolar. Homes i dones tindran de límit fins als 25 anys per fer la mili, i les persones que estudiïn podran ser cridades fins als 40. Tot i la sorpresa inicial, el Parlament i el primer ministre van aprovar de seguida la llei, aixecant les mans davant del monarca, que té el veritable poder del país. El rei és propietari del grup financer

més important de l'Estat, i té la posició de príncep dels creients: qualsevol crítica a la seva figura pot considerar-se una blasfèmia potencial. "No el vam triar nosaltres, que ens podem equivocar: és Déu mateix qui el va designar", diu convençut un home en una botiga del centre de Casablanca.

Les classes dirigents marroquines, sense cap projecte en comú, es mantenen cohesionades per la repressió. L'opressió va contra qui reivindica drets sectorials, com el professorat que protesta per la precarietat provocada per un nou contracte nacional i que va ser atacat amb canons d'aigua a Rabat o els grups que intenten obrir espais de llibertat per al debat polític. El Tribunal d'Apel·lació de Casablanca va confirmar recentment el tancament de l'associació Racines, activa a tot el país, per haver penjat al seu canal de YouTube alguns vídeos en els quals apareixien periodistes i gent de l'àmbit de la cultura que es dirigien informalment al monarca. El Ministeri d'Interior va acusar l'entitat d'atemptat contra la religió. L'endemà del tancament, la policia va convocar el periodista Omar Radi per demanar-li explicacions per una de les seves declaracions penjades a Twitter. Són precedents inquietants, amb els quals es vol intimidar tant l'associacionisme com la premsa.

Crisi econòmica i inversions milionàries

Amb l'empitjorament originat per la crisi econòmica i l'arribada d'inversions milionàries de països àrabs del Golf, la monarquia ha escollit la doble via de megalomania i repressió per mantenir el control absolut. Infraestructures i projectes d'urbanització desfiguren camp i ciutat fins a les zones més desolades del sud. A les ciutats s'hi acumula un model d'arquitectura d'objectes singulars, com el nou teatre de Casablanca o la futura Torre Mohammed VI de Rabat, que amb 250 metres d'altura serà l'edifici més alt del continent. Amb tot, només les miques d'aquests milions arriben a les

zones d'interior i a les perifèries urbanes, on la població segueix anant a buscar aigua amb cànirs i menjant de les escombraries.

El sistema educatiu del Marroc també és considerat dels pitjors del món, a la posició 129 entre 187 països. La sanitat i els hospitals estan devastats, i un pacient pot trigar fins i tot un any a ser atès per una emergència mèdica. A molts llocs només s'hi pot arribar en cotxe 4x4, però el tren d'alta velocitat connecta Casablanca i Tànger en dues hores. Les reformes que es duen a terme per modernitzar, informatitzar i individualitzar les relacions de la ciutadania amb l'Estat no sempre aconsegueixen reduir el poder dels cacics locals (*moqaddem*), que encara decideixen personalment sobre l'accés als recursos per a la població més pobre.

Les protestes de 2011 són un record llunyà, ofegades per la cooptació i l'acomodament de part de la militància

Part de la població de Casablanca i Rabat segueix anant a buscar aigua amb cànirs i menjant de les escombraries

Desnonaments massius per les reformes urbanístiques a Ain Sbaa, Casablanca

El Rif, la regió de les protestes de l'Hirak, es troba militaritzat. La presència constant d'agents de policia armats recorda la guerra que el pare de l'actual monarca, Hassan II, va lliurar contra el territori. Aquest conflicte va causar milers de morts, amb bombardejos contra pobles durant la dècada dels 50, o la utilització de tancs, helicòpters o escopetes metralladores contra la població civil en una altra revolta el 1984.

Continuïtat al poder

Amb la seva arribada al tron el 1999, Mohammed VI va iniciar un procés de "veritat i reconciliació", amb indemnitzacions monetàries i simbòliques a les famílies i territoris colpejats per la violència del seu pare. Actualment, cultura i festivals s'han convertit en instruments de promoció territorial i de creació de nous canals entre el poder polític i les comunitats. Tanmateix, les discontinuïtats serveixen sobretot per amagar les continuïtats: la via del pare segueix sent dominant, amb la combinació de repressió autoritària i l'edificació mastodòntica de símbols del règim.

Això es demostra amb la geografia de les ciutats: la desproporcionada mesquita de Casablanca, que

va substituir les antigues piscines a la vora de l'Atlàntic, va ser obra de Hassan II, que va obligar la població de la zona a donar part dels seus estalvis per finançar-la. Però és el fill qui l'està connectant als barris elegants a través d'un gran bulevard, l'Avenue Royale, que s'obre pas des de la medina (ciutat vella) amb demolicions massives. Les seves habitants són expulsades al mig del camp, sovint al costat dels cementiris. En parlar amb les desnonades, moltes acaben el diàleg amb un "Visca el rei" (*Ash el malik*, en àrab), i només amb el micròfon apagat diuen realment allò que pensen.

L'octubre passat, el cantant de rap marroquí Barry va difondre una cançó anomenada precisament "Ash el malik". A la tornada, la cançó diu: "Com puc dir visca el rei si els del poble viuen com bèsties?". Aquestes paraules ressonen mentre parlo amb un activista de Racines en un bar davant del tribunal. A la taula del darrere, hi ha un home que sembla un policia secreta que mira la pantalla del mòbil. Què fareu ara? -pregunto a l'activista- Voleu fundar una nova associació? "Sí", respon rient. Ell sap que el ministeri que l'hauria d'aprovar és el mateix que els va fer tancar. "Haviem pensat dir-li *Ash el malik*", afegeix. ●

Les obres de la mesquita de Casablanca han suposat expulsions massives de veïnat, que ara viu als camps

Moltes desnonades acaben les entrevistes amb un "Visca el rei" i només diuen el que pensen quan s'apaga el micròfon

NOU LLIBRE!

ABORÍGENS,
veus de la resistència pel territori

Recull d'articles periodístics que aprofundeixen en els conflictes mediambientals del País Valencià

CALIU
ESPAIN I EUROPA

Directa

ger
ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

C/ del PI 25, Ribes, (Garraf), Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger@mevilaweb.com

...aquest estiu posem la directa! amb la nova web
www.entitatger.cat

MENÚ DEL DIA

al KOP DE MÀ

cuina casolana
opció vegetariana
preus populars

C/Riego 4
SANTS

productos de la tierra

El portal de venda de productes dels PPCC

www.productesdelaterra.cat

OCCIDENT OBRE UN **NOU FRONT DE GUERRA A L'ÀFRICA**

L'aproximació securitària al Sahel occidental podria alimentar els greuges en una zona afectada per alts índexs de pobresa i marginació política, econòmica i social

L'anàlisi de Josep Maria Royo | @josepmroyo

Investigador en conflictes i construcció de pau de l'Escola de Cultura de Pau

El Sahel occidental afronta en els últims anys un increment de la violència política amb múltiples ramificacions i expressions de violència intercomunitària i criminalitat que està posant en escac els diferents països i poblacions de la zona. La militarització de la regió, considerada la “nova frontera de la lluita antiterrorista global”, amb el desplegament d'iniciatives regionals i internacionals, no resol les qüestions de fons que es troben entre les arrels de la conflictivitat a la zona.

El Centre d'Estudis Estratègics d'Àfrica ha assenyalat un increment de la violència a Mali, Níger i Burkina Faso en el marc geogràfic i en el nombre d'actors. El nombre d'accions violentes vinculades a grups armats autòctons denominats gihadistes s'ha doblat cada any des de 2016 -passant de 90 el 2016 a 465 el 2018-, així com les víctimes mortals -de 218 el 2016 a 1.100. La creixent violència també podria respondre a una competència pel lideratge a la zona entre Estat Islàmic i Al-Qaeda, segons diverses anàlisis. Aquesta activitat insurgent ha vingut acompanyada, si no fomentada, per la creació de missions regionals i la presència de forces estrangeres per fer-hi front: des de 2017 hi trobem la força conjunta G5 del Sahel (Mali, el Txad, Níger, Mauritània i Burkina Faso), la Joint Task Force (JTF) a la regió Liptako-Gourma (Mali, Burkina Faso i Níger), des de 2014 l'operació francesa Barkhane, la MINUSMA (ONU), i la presència estrangera s'ha ampliat als Estats Units, Alemanya,

La presència militar respon a tres raons: antiterrorisme, prevenció de migracions i protecció dels interessos de potències estrangeres

el Canadà i Itàlia. Els Estats Units ja disposen d'una presència militar a tot el Sahel a excepció d'Eritrea i el Sudan, en el marc d'iniciatives de “lluita contra el terrorisme” després de l'11-S, sota el mandat de l'AFRICOM. L'Estat francès és present en desplegaments militars al Sahel des de 1983, amb l'operació Manta (al Txad), considerada com la principal operació militar francesa des de la guerra d'Algèria. Aquesta presència a l'eix saheliana s'afegeix a la que el govern Macron manté a Djibouti, la principal base militar gal·la al continent, i a d'altres a les antigues colònies com el Senegal, Costa d'Ivori, Gabon i República Centreafricana.

Aquesta important presència respon, segons diverses anàlisis, a tres raons: la lluita contra el terrorisme, la prevenció de migracions cap a Europa i la protecció dels interessos nacionals de les potències estrangeres. Tot i que els governs de la regió han afavorit aquesta presència, és discutible que aquestes operacions hagin aconseguit el seu objectiu, vista l'expansió de les activitats insurgents. Al Níger i Burkina Faso la població local s'ha mobilitzat per denunciar

la situació, que en el cas de Níger ha comportat la militarització de la vida pública i la restricció de llibertats. A més, tal com ha assenyalat el *think tank* sud-africà ISS, la restricció de moviments per interrompre el tràfic il·lícit transfronterer o de subministraments per als grups armats en el marc de l'estat d'emergència present en regions d'aquests tres països, ha contribuït a la interrupció d'activitats comercials, que ha agreujat la situació de l'economia i ha incrementat la vulnerabilitat de la població. Això ha comportat l'increment del preu dels productes, que ha afectat negativament qui els elabora: poden desplaçar els seus béns als mercats, cosa que també ha incrementat el risc d'inseguretat alimentària i ha dificultat l'accés de les organitzacions humanitàries a les zones afectades.

Aquesta aproximació securitària podria contribuir a alimentar els greuges en una zona afectada per alts índexs de pobresa i marginació política, econòmica i social que es troba en les arrels dels conflictes que històricament han afectat la regió. Aquestes accions militars s'han desenvolupat sense consultar res a les poblacions locals, cosa que ha augmentat el rebuig cap a la intervenció estrangera, ja que es veuen atrapades entre l'acció militar i la insurgència. En conclusió, l'estratègia actual pot ser contraproduent a curt i llarg termini, posa de manifest que l'ús de la violència per combatre la violència no soluciona els problemes, no planteja solucions de fons als problemes estructurals que generen la violència i pot agreujar les conseqüències per a la població civil. ●

Assemblea General de la Directa

Dijous 13 de juny a les 18.30 h a la Lleialtat Santsenca
(C. Olzinelles, 31, Barcelona)

Si ja ets subscriptora, fes un pas més i fes-te sòcia
per participar en la presa de decisions del mitjà.
Per a més informació, visita el web cooperativa.directa.cat

'Fuenteovejuna',
de la compañía Obskené,
a la presó de
Lledoners

Fent els murs permeables

L'art escènica teatral s'endinsa en el món penitenciari com un mètode per superar l'aïllament i ajudar les preses a trencar les barreres mentals i físiques amb l'exterior

Neus Molina | @NeusMolina

Christian aplaudeix alleugerit. La funció *La mirada del otro* de Proyecto 43-2 s'ha acabat. Les llums del mòdul 3 de la presó de Quatre Camins (la Roca del Vallès), on hi ha el teatre, s'obren. "Si jo no fos un pres, et diria que la funció m'ha agradat, que ha estat interessant, però aquí dins l'obra te la fas teva i et quedes ben remogut".

Quatre Camins, Lledoners (Sant Joan de Vilatorrada) i Brians (Sant Esteve Sesrovires) són tres dels centres penitenciaris on el mediador comunitari Aidà Almirall realitza projectes de reinserció. "La meua feina com a mediador és tractar de crear comunitats, entenent que les comunitats són dins de la presó i també fora. La presó no hauria de ser un espai d'aïllament, ja que tots els que hi habiten tard o d'hora en sortiran. Les seves parets haurien de ser cada cop més permeables".

Una de les maneres d'enderrocar simbòlicament aquests murs perquè les persones privades de llibertat es percebin també com a part del teixit comunitari és acostant-les a les

arts escèniques. "El teatre és una eina valuósíssima per trencar amb aquestes fronteres mentals i físiques entre el pres i la societat", explica el mediador penitenciari.

Parets permeables

La tasca que fa Almirall és la de connectar, a través del fet teatral, temàtiques que sovint també es treballen a les sessions de suport psicològic d'una manera molt més directa. "Quan un pres veu una obra de teatre com *La mirada del otro*, que relata el conflicte basc, el que té és una experiència directa i molt potent que parla de la reconciliació, la víctima, el perdó, les segones oportunitats i la construcció de ponts".

Les persones preses, per tant, es converteixen en espectadores actives i treballen -segons la psicòloga Núria Alfonso, experta en treball comunitari- "la idea del reconeixement mutu i la de comunitat que s'expandeix". Per Alfonso, "les millors psi- »

» cosocials que experimenten les persones en risc d'exclusió social gràcies a les arts escèniques són molt més patents i profundes. Treballar des de la veritat i l'acció directa els arriba més”.

Aidà Almirall és un dels tants mediadors que es dediquen d'una manera gairebé invisible a facilitar la reinserció a través de la cultura: “Tenim projectes de teatre, d'art, d'escriptura... El cas és aconseguir aproximar la cultura a un espai on sembla que el món s'hagi aturat”. El mediador, en contra dels que acusen la seva feina de “col·laboracionista”, creu que les persones privades de llibertat tard o d'hora s'hauran de reinserir i que millor que ho facin amb nous aprenentatges i amb la sensació que la comunitat i la vida segueix. “No podem pensar ‘que es podrexin aquí tancats’, si no tindríem cadenes perpètuas i pena de mort. El sistema penitenciari català i espanyol està pensat perquè sigui reinsertiu i no punitiu”.

Per amor a l'art

D'ençà que als anys 80 el teatre va començar a entrar a les presons, cada cop són més les companyies disposades a anar als centres penitenciaris amb els seus muntatges. *Wasted*, dirigida per Ivan Morales, va ser la darrera obra que van veure els últims interns de la Model, i Obskené va actuar el setembre a la presó de Lledoners. “La voluntat és que els murs de la presó cada cop siguin més prims, que hi entrin més coses de fora. Ara bé, el problema són els diners, és de pressupost”. No hi ha recursos econòmics per fer front al cost d'una actuació i la majoria de companyies que hi actuen ho fan, tal com diu Almirall, “per amor a l'art”.

Tanmateix, la manca d'incentius monetaris que acompanyen les manifestacions culturals, i més durant els anys de crisi econòmica, no va ser un impediment perquè l'any 2009 l'antiga consellera de Justícia, Montserrat Tura, inaugurés a Lledoners la primera fira de teatre de les presons de Catalunya. Durant un mes i mig, la presó va acollir teatre, xerrades i altres activitats amb l'objectiu de vincular el centre penitenciari al territori. La consellera va remarcar que, a través d'aquesta iniciativa, es pretenia que el món exterior conegués què es fa a la presó “més enllà de les reixes i dels murs de seguretat”. El projecte també comptava amb un ambiciós programa de tallers teatrals per als presos que incloïa una gira dels espectacles creats per altres centres penitenciaris del país. La fira de teatre a les presons continua vigent, però el projecte de gira no va ni començar a causa de les retallades de 2010.

A banda del fet econòmic, no fer front als costos de la companyia i dependre de la bona fe i el voluntarisme de les actrius i creadores, “hi ha un tema de logística, ja que no és fàcil muntar un bolo on hi ha música, llums, escenografia... Hi ha assumptes de producció que cal tenir presents”, relata Almirall. I aquest va ser un dels handicaps que es va trobar el mediador de Quatre Camins amb l'espectacle *AÜC* de Les Impuxibles. “Vaig veure el muntatge de les germanes Peya dirigit per Carla

Representació de 'La mirada del otro' a la presó de Quatre Camins / ALBA MUÑOZ

Rovira, que abordava d'una manera molt clara i directa les violències sexuals, i vaig pensar que seria molt interessant fer aquest muntatge a la presó tenint com a espectadors els homes del mòdul d'agressions sexuals”. Per qüestions estructurals (l'espectacle compta amb un piano de cua), va ser impossible fer la representació dins del centre. Almirall, però, se les va enginyar per portar un grup de presos al Teatre Lliure a veure *AÜC* i convidar Carla Rovira i Adriana Peya, membres de Les Impuxibles, a Quatre Camins a fer una xerrada sobre la temàtica i el procés creatiu de l'obra. Si Mahoma no va a la muntanya, la muntanya va a Mahoma.

Interns actors i creadors

L'actriu, creadora i formadora experta en teatre social Xantal Gabarró treballa a la presó d'homes Brians 2 com a monitora artística de teatre. Gabarró és del mateix parer que Almirall: el teatre és una eina de transformació i apoderament, no obstant això, la creadora va més enllà. A Brians 2 no només són espectadors de teatre, el grup de Gabarró són actors.

Seguint, entre altres tècniques i recursos teatrals, els preceptes del teatre de l'oprimit -una tendència teatral nascuda als anys 60 al Brasil de la mà del dramaturg Augusto Boal-, Gabarró treballa temes de gènere, l'autonomia, el diàleg, el debat social i l'esperit crític. El teatre de l'oprimit parteix del teatre per reflexionar sobre les transformacions socials i personals que desitgen certs col·lectius i individus que estan patint una situació d'aïllament, i també d'injustícia. Col·lectius com Forn de Teatre Pa'tothom a Barcelona o Arte Muhé a Andalusia desenvolupen diferents projectes per a la defensa dels drets humans i la lluita per a l'erradicació de pràctiques que generen exclusió aplicant la metodologia de Boal en els seus tallers a les presons. Des de Brians fins a Alcalá Meco.

Si Brecht trenca la quarta paret del teatre, aquella que separa el públic de les actrius, Boal la traspasa. Així, el teatre de l'oprimit és un procés, més que un resultat, i inclou persones que desitgen emancipar-se, que analitzen la seva situació i la representen tot dient les coses de manera diferent a com se'ls exigeix socialment que les diguin o com se suposa s'han de dir. I emancipar-se és una bona manera de lluitar contra l'exclusió.

“Intento que prenguin decisions, passar-ho tot per assemblea, fins i tot els conflictes”, argumenta Gabarró, que des de fa set mesos és l'encarregada de l'aula de teatre els caps de setmana. Ho fa amb actes molt subtils, com l'ús del llençuatge, fugint del paternalisme i l'excessiva tutorització. “Els tracto com a professionals del teatre, com si fóssim una companyia, i els demano compromís amb el que fem”. Gabarró

El teatre de l'oprimit reflexiona sobre les transformacions socials i personals que desitgen certs col·lectius i individus que pateixen situació d'aïllament

Representació
de 'La mirada
del otro' a
la presó de
Quatre Camins
/ ALBA MUÑOZ

intenta construir relacions horitzontals i desenvolupar la seva capacitat creativa.

Un dels projectes en el qual estan immersos és *Lisístrata*. “Estem fent una tasca col·lectiva, un procés creatiu amb les figures femenines amb què els interns estan vinculats. El text d'Aristòfanes serveix de contrapunt i d'excusa per parlar de les dones que tenen fora: mares, filles, companyes, germanes...”, relata l'actriu.

Les persones participants han de pensar, generar material i escriure per després representar una obra teatral on elles són creadores i protagonistes. “Des de fa setmanes recopilo materials que estan sorgint dins del procés d'escriptura entorn de la seva realitat i la de les dones que tenen fora. També els he demanat que donin veu a les dones: que els demanin cartes, vídeos, missatges...”. Amb l'escriptura dels homes, els materials de les dones i el contrapunt còmic de l'obra original de *Lisístrata*, la companyia Sota Mínims, formada pels interns de Brians 2, estrenarà el seu tercer muntatge dirigit per Gabarró el mes de setembre. Segons explica la formadora, “gràcies a aquest procés estem fent un homenatge a les dones que són fora mentre reflexionem sobre la pròpia situació de privació de llibertat i la del seu entorn”.

La pràctica teatral segueix sent patrimoni i gaudi d'una elit que té accés a cercles acadèmics i intel·lectuals, que codifiquen i fan seu el missatge, convertint en alta cultura el fet artístic. Almirall, Gabarró, Pa'Tothom, Proyecto 43-2 són només alguns

Les persones participants han de pensar, generar material i escriure per després representar una obra teatral on elles són creadores i protagonistes

dels projectes artístics i socials que treballen per revertir aquesta màxima. Desdibuixar parets i teixir comunitats a través seu.

Quan la comunitat entra en joc, desactiva les lògiques hegemòniques: l'actor és la comunitat, l'espectador és la comunitat, la història és comunitària i les necessitats socials i artístiques responen a les que generen i demanden les comunitats. En paraules d'Augusto Boal, l'objectiu del teatre és “humanitzar la humanitat”, una acció política a l'interior de la societat. ●

La **Directa** utilitza
els serveis de

foli verd
gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

Clavar la bandera

El relat de Max Codinach | @MaxCodinach

El vaig matar per moltes raons. Us les contaré totes en dues o tres o quatre pàgines, però m'heu de creure quan us dic que era un fill de puta. Un fill de puta dels de veritat, dels de no em miris així que t'estampo la cara al plat de bledes, dels de deixa de beure que són les onze, dels de no se t'acudeixi parlar-li així a la teva dona. Començar pel principi sempre és el millor, el més adequat, narració lineal, la clàssica, inequívoca, però en aquest cas començaré pel final, perquè en tinc ganes, perquè tot i que el més important sempre és el perquè ara en tinc ganes, necessito, tinc la necessitat d'explicar com i quan el vaig matar.

-Ja l'he matat. Em sap greu si algú encara l'estimava.

La duresa i la frivolitat de la frase són innegables, i més quan us dic que era el Nadal del 2007 a casa els avis, vull dir el dia de Nadal, el de la família reunida i els regals al sofà tapats amb una manta vella. Dia de galets amb la piloteta o mandonguilla o com es digui dins, i els cosins exaltadíssims pel joc de Lego que els han portat a casa els altres avis i els fogons funcionant des d'ahir al vespre. Doncs això, que no em va caler ni vacil·lar, em va sortir de dins, igual que em va sortir de dins matar-lo.

Com en tot crim o tot inici de guerra, van haver-hi les condicions ambientals adequades, vull dir les causes immediates: em va dir vine, Max, acompanya'm a l'habitació de convidats, que t'he deixat un regal sobre el llit. I jo ja pensava que no ho sé, que era estrany, que el fill de puta del meu tiet no era gaire de fer regals secrets, però hi vaig anar amb l'esperança que fos una samarreta d'algun futbolista. Em va fer seure al llit -porta tancada, persiana abaixada, llumeta tènue encesa mirant cap a la paret- i es va abaixar els pantalons.

-El regal són vint euros per una pilota -va dir el monstre amb veu fluixeta, gairebé xiuxiuejant, mentre m'agafava el cap pel clatell i l'apropava al membre poc erecte d'adult amb panxa i molts fracassos a l'esquena.

I llavors, com de dins, em va sortir la veueta de nena que tenia jo de petit, igual que tenia les faccions de nena i la tendència secreta a posar-me vestits de flors i ratlles:

-Jo també tinc un regal per a tu, és a la cuina -li vaig deixar anar. I vaig pensar de fer-li un petó al membre o ben a prop perquè no sospités ni se m'escapés l'oportunitat, però no en vaig ser capaç.

I ell diria que m'anava a dir no, tranquil, ja me'l donaràs després o alguna cosa semblant, però jo ja corria cap a la cuina. Amb prou sigil, vaig agafar el ganivet de tallar pernil de l'àvia i me'l vaig posar darrere l'esquena. Molts direu que impossible,

/ GERARD PLA

que no tenia prou força, que un nen d'onze anys no n'és capaç, de fer una cosa així, però l'hauríeu d'haver vist, dessagnant-se com un garrí al mig de l'habitació d'invitats i, com a imbècil que era, traient-se el ganivet de les costelles com si anés a millorar la seva situació de gos moribund un dinar de Nadal. Mirant-lo em preguntava si hauria estat capaç de canviar, si potser m'havia precipitat ajusticiant-lo d'aquella manera tan basta. Però em deixava tan tranquil saber que aquella bèstia desapareixia per sempre. Llavors vaig esperar que morís -o perdés el coneixement com a pas previ abans de morir, no ho sé del tot- i, quan va deixar d'agonitzar, vaig dirigir-me directament al menjador, on tots els adults feien sobretaula de cafès i pastissos i xarrups, i els nens miraven la tele alienats.

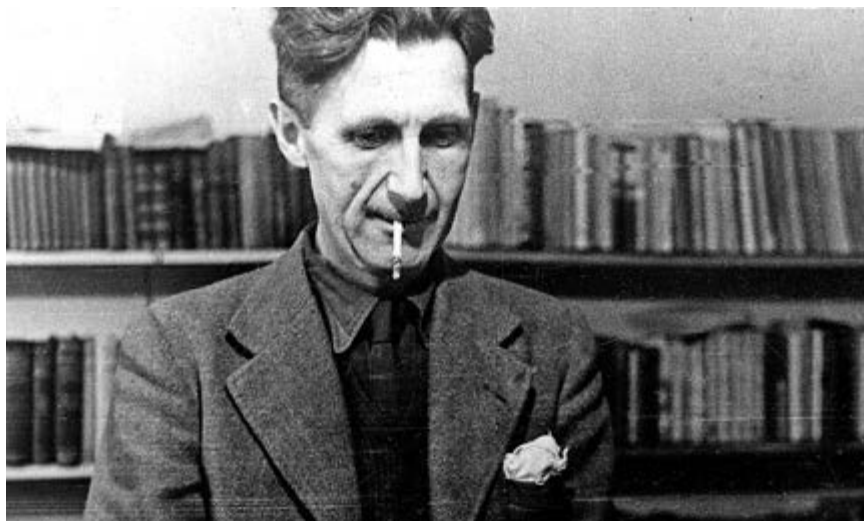
-Què tens, Max? -va dir la mare amb cara d'espantada, ja que tenia un rastre de sang a un parell dels dits de la mà dreta- Tens sang als dits! T'has tallat?

Aquí tots ja es van girar cap a mi, i vaig veure als ulls de la meva tieta la claror, l'esperança, la il·lusió, es podria dir la fantasia, d'imaginar que hagués fet el que havia fet.

-Ja l'he matat -vaig dir, com si fos una feina col·lectiva, com si els hagués fet un favor-. Em sap greu si algú encara l'estimava -vaig rematar, com volent dir que tot i haver passat a ser un assassí encara no havia perdut la sensibilitat, encara era conscient que una pèrdua és una pèrdua.

I vaja, després de comunicar-ho, alguns van arrencar a córrer a veure o rescatar el cadàver, alguns van anar amb els nens, alguns no n'entienien un pèl. Però sí, això sí que ho recordo bé: com la tieta va restar immòbil a la cadira on estava, i em mirava, i plorava a poc a poc, a una llàgrima cada cinc segons, que se'n diu, però jo la veia alleugerada, com agraïda que hagués fet el que ella no hauria fet mai. I ja no recordo gaire com va prosseguir la cosa, és a dir, recordo plors per tot arreu, i recordo psicòlegs i psiquiatres, però el que més recordo eren els regals del tiet, els cops a la tieta del tiet, els cops als cosins del tiet, els insults masclistes del tiet, i, amb encara més claredat, el poc trauma que m'ha quedat de la cara de garri fracassat, abatut per un nebot d'onze anys que li va clavar l'estaca com qui clava la bandera al punt més alt d'un cim nevad. I ara hi penso molt poc, ja ni tan sols em sembla interessant, tiet, pensar que et vaig matar. Perquè hi ha dies que plou, i hi ha dies de platja, i dies en què anem a votar, i d'altres en què et compres un llibre de set-centes pàgines, i d'altres en què folles dues o tres vegades, i aquell Nadal vaig aprendre que també hi ha dies en què algú ha de fer la feina bruta de matar la gent com tu. ●

ressenyes

Fer memòria per enriquir Orwell

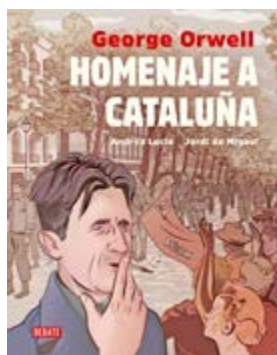
Dani Farràs Berdejo | @danifa89

El tuf del feixisme ens du a recuperar referents i a fer memòria. Jordi de Miguel i Andrea Lucio han adaptat l'*Homenatge a Catalunya* d'Orwell, una mescla de dietari i novel·la, a un format de novel·la gràfica que acostia la mirada orwelliana sobre la Guerra Civil espanyola a l'època actual i la figura de l'escriptor des d'una vessant humanitzada i limitada. El guió de De Miguel, que inclou nombrosos testimonis i referències creuades entre passat i present, significa un enriquiment a l'obra d'Orwell; fins i tot una suggerent i formativa invitació a llegir-ne l'original. La il·lustració d'Andrea Lucio incorpora tècniques diverses com ara la fotografia, el collage i diversos estils dibuixístics que ajuden a fer els salts temporals i a aprofitar els recursos narratius del guió.

Hi apareixen la lluita del POUM al front d'Aragó, on Orwell va participar com a brigadista, que el va ajudar a reflexionar sobre el (sense)sentit de la guerra; les tensions de les

esquerres a Barcelona, viscudes concretament a una Ciutat Vella que avui també és escenari dels contrastos més extrems del país; la diferència entre la situació de fraternitat generalitzada a la ciutat en contrast amb l'ambient enrarit i de desconfiança que es viuria més tard. *Homenatge a Catalunya* exposa, mitjançant un ritme lleuger gràcies al format il·lustrat, una selecció d'experiències diverses que ajudaren Orwell a elaborar un criteri i un imaginari que més tard empraria per a les obres de ficció que han fundat el gènere distòpic.

Una de les advertències d'Orwell, que serveix d'epitafi a aquest volum de Rosa dels Vents, és el risc que suposa observar una realitat -en el seu cas la Guerra Civil espanyola- només a través d'una mirada. Jordi de Miguel i Andrea Lucio aconsegueixen, precisament de la mà d'altres, afegir nous punts de vista i relacions a la narració que Orwell va fer conscient de la seva parcialitat. ●

LLIBRE **Homenatge a Catalunya**

George Orwell,
Andrea Lucio i
Jordi de Miguel
Rosa dels Vents,
2019
144 pàgines

Prefaci de papallona

Xavier Puig i Sedano | @xavierps7

MÚSICA
Crisàlide
Donallop
Satélite K, 2019

No podrien haver triat un nom millor per aquest nou disc. *Crisàlide* (Satélite K, 2019) és el senyal d'advertència de la imminent eclosió d'una de les bandes que fa més temps que prometen di-
es esplèndids per al pop intimista català. Les mallorquines Donallop han ordit un treball complex i elaborat, amb tocs minimalistes, que les situa com una de les propostes més interessants i originals que ha produït el territori insular els darrers anys.

El duet format per Joana Pol i Pere Bastard -ara acompanyat de la bateria de Josep Servera- es val dels rit-

mes pausats i les bases sintètiques -flirtejant amb el house, fins i tot- per dibuixar evocatiu paisatges sonors que acompanyen unes lletres d'alt contingut poètic. Curtes i d'exigència intel·lectual per a l'oïdora, cerquen reflexionar, sense l'explicitat del pamfletarisme, sobre el món que ve. "Tu no pots desfer ses meves rues, tu no pots tenyir ses meves rels", glossen a la feminista "Esqueix". Es tracta, però, només d'una escena de tot un relat intimista que prepara per a la intempèrie a la qual s'exposen les crisàlides moments abans d'eclosionar. ●

L'esquerra al divan

Elies Bosca | @Elies_Bosca

L'any 2011 -a causa de l'onada mobilitzadora que va tindre lloc- va suposar un punt d'inflexió per a Sergio Gregori, periodista alacantí que dos anys després començaria tot un seguit d'entrevistes a diferents representants dels moviments transformadors de tot l'Estat espanyol. Finalment s'han prolongat durant cinc anys, i en són més de cinquanta. Al llarg de totes elles apareixen les diverses qüestions que han caracteritzat l'intens cicle polític dels últims temps: des del 15-M fins a la irrupció de Podemos, passant pel procés independen-

tista català, la potència del moviment feminista o possibles estratègies per assolir el poder.

Així doncs, *Tomar partido* esdevé una bona fotografia del moment històric que ens ha tocat viure, i cospa

de primera mà dificultats, reptes i potencialitats que afecten bona part de l'espectre d'allò que anomenem *esquerra*. I quina millor manera que fer-ho de la mà dels seus principals subjectes. ●

LLIBRE
Tomar partido: conversaciones con la izquierda transformadora
Sergio Gregori Marugán
Txalaparta, 2019
584 pàgines

/ ROSER GAMONAL

Sonia Mankongo,
activista pel dret a
l'educació i els drets
de les dones

Malgrat que es reconeix oficialment com a activista des de fa uns escassos tres anys, ha tingut clares les seves conviccions tota la vida. Originària de Ngambé-Tikar, un petit poble de la regió central del Camerun, Mankongo va poder anar a la universitat en un país on moltes dones veuen vulnerat el seu dret a estudiar. “Jo no diria que tenia clar el que volia ser, però sí el que no volia ser. He intentat situar-me a la feina i a la vida en funció de l'experiència i creient fermament que vull una cosa diferent, que he decidit i he escollit”, diu. Nascuda en una família polígama, va tenir una infantesa caracteritzada pel seu afany de demostrar que era capaç de fer més o menys el mateix que si fos un nen. El fet de prendre consciència d'aquesta diferència l'ha anat definint i omplint d'il·lusions i somnis per tirar endavant en l'esfera personal i activista. Ha vingut a Barcelona a explicar la tasca que desenvolupa al Camerun amb l'ONG espanyola Zerka y Lejos en el marc del cicle Ciutats Defensores dels Drets Humans.

“Estem repetint la lògica de l'opressió que volem denunciar”

Mariana Cantero | @cantero_mariana

Com condiciona el fet de néixer dona al teu país d'origen?

Per exemple, molt poques persones van creure que com a dona, com a nena, jo podia estudiar, tenir una carrera i una vida normal i ser l'orgull dels meus pares com pot ser qualsevol persona. Creixent, em vaig adonar de tota la diferència, tant en el tracte com en la percepció, que podríem tenir les dones i els homes en funció del sexe. Això m'ha anat definint, omplint d'il·lusions i somnis fins avui.

Vas néixer en una família polígama...

Sí. De la meua mare tinc quatre germanes. Vam néixer cinc noies. De l'altra dona del meu pare van néixer tres noies i un noi: tres germanes i un germà. Som una família de nou persones. Però el meu pare ha estat la persona que ens va ensenyar, a les meves germanes i a mi, a treballar per nosaltres mateixes. Ell ha volgut que tinguem l'oportunitat d'escollir el futur que volíem per a nosaltres. Ell ens va ajudar a accedir a l'educació i fins avui està disposat a ajudar-nos en el que calgui. Finalment, per molt que ell mateix hagi estat involucrat en el sistema patriarcal, el sentiment de l'amor cap a les teves filles o fills supera qualsevol convicció social o cultural que pugui existir.

Com afecta a les dones el context de les guerres que hi ha al continent africà?

L'extrem nord del Camerun és una zona afectada pel terrorisme i és, malauradament, una de les deu regions amb un percentatge d'analfabetisme més alt. Una de cada tres dones és analfabeta. Allà es concentra l'analfabetisme, hi ha casaments forçosos i amb la guerra les dones s'han convertit en el focus. Se les utilitza com a nenes bomba, se les viola quan entren a un poble, se les rapta. Són les més vulnerables en el conflicte.

Què passa amb les minories ètniques?

Els pigmeus són pobles autòctons, el que a Llatinoamèrica serien pobles indígenes originals, i són els defensors de la biodiversitat que hi ha a la selva del Camerun. Però estan exclosos, no se'ls reconeix el dret a la terra, que és tota la seva vida, com a conseqüència de la classificació d'ètnies i cultures. No és legal, però les ètnies minoritàries -els pigmeus i els mbororos, que estan reconeguts com a pobles autòctons- estan marginades de totes les institucions i el sistema administratiu i polític del país. Estan gairebé fora del sistema escolar, educatiu i sanitari. Pel que fa als recursos i l'adaptació, no s'afavoreix que ells puguin sentir-se integrats. O sigui que hem d'anar amb molt de compte, perquè el discurs de les relacions Nord-Sud no pot ser legítim si als nostres propis països està passant el mateix. Que un bantú tracti un germà pigmeu, simplement perquè té unes característiques diferents, com si fos el seu esclau, és el mateix. Estem repetint la lògica de l'opressió que volem denunciar i ens ofèn tant.

A l'extrem nord del Camerun es viola les nenes quan entren a un poble, se les rapta, se'n fa nenes bomba

Quina és la situació de les dones en aquestes ètnies?

El problema s'agreuja per a elles. A més de pertànyer a una minoria ètnica, si ets dona, encara se't tanquen més portes. Hi ha creences; la cosmovisió i la concepció de la vida social, cultural, de la maternitat i l'educació; també l'analfabetisme dels seus pares, que les condicionen. A més, moltes nenes es queden embarassades molt aviat, hi ha casaments precoços i l'educació sexual no existeix. Moltes nenes abandonen l'escola per aquests motius. I les feines domèstiques, anar al camp a treballar amb els pares, cuidar els seus germans, són feines que fan normalment les noies. Si hi ha una família amb nois i noies, les que es quedaran a casa seran elles, malgrat que els seus germans puguin anar a l'escola. És el seu rol. ●